

มหาวิทยาลัยรังสิต
RANGSIT UNIVERSITY

คู่มือ

การสร้างความรู้ด้วยกระบวนการแบ่งปันความรู้
และการถอดความรู้-ประสบการณ์การเรียนรู้

โดยคณะกรรมการการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยรังสิต

สารบัญ

หน้า

1. ความเป็นมาและความสำคัญของการจัดการความรู้ภายในมหาวิทยาลัยรังสิต.....	2
2. การสร้าง แสวงหา และเก็บรวบรวมความรู้ด้านเทคนิคการเรียนการสอน	
- นิยามประเด็นความรู้ที่ต้องการเก็บรวบรวม : เทคนิคการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	4
- คุณลักษณะของผู้สอนที่มีความเป็นเลิศด้านเทคนิคการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	5
- ตัวอย่างการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านเทคนิคการเรียนการสอน.....	6
ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	
3. การสร้าง แสวงหา และเก็บรวบรวมความรู้ด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์	
- นิยาม ประเด็นความรู้ที่ต้องการเก็บรวบรวม : การเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์.....	8
- คุณลักษณะของผู้สอนที่มีความเป็นเลิศด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์.....	9
- ตัวอย่างการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัย.....	10
และงานสร้างสรรค์	
4. การสร้าง แสวงหา และเก็บรวบรวมความรู้ด้านเทคนิคการพัฒนาภาษาอังกฤษ	
- นิยามประเด็นความรู้ที่ต้องการเก็บรวบรวม : การสอนวิชาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร.....	14
- คุณลักษณะของผู้สอนที่มีความเป็นเลิศด้านการสอนวิชาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร.....	15
- ตัวอย่างการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการสอนวิชาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ.....	16
เพื่อการสื่อสาร	
5. การสร้าง แสวงหา และเก็บรวบรวมความรู้ด้านธรรมาธิปไตย	
- นิยามประเด็นความรู้ที่ต้องการเก็บรวบรวม : การยึดมั่นคุณธรรม.....	22
- คุณลักษณะของผู้สอนที่มีความเป็นเลิศด้านการยึดมั่นคุณธรรม.....	23
- ตัวอย่างการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการยึดมั่นคุณธรรม.....	24
6. การสร้าง แสวงหา และเก็บรวบรวมความรู้ด้านการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ	
- นิยามประเด็นความรู้ที่ต้องการเก็บรวบรวม : การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เน้นหลักประหยัด.....	31
ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล	
- คุณลักษณะของผู้สอนที่มีความเป็นเลิศด้านการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เน้นหลักประหยัด.....	32
ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล	
- ตัวอย่างการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ.....	33
การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เน้นหลักประหยัด ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล	

ภาคผนวก

แบบฟอร์มการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้

ความเป็นมาและความสำคัญของการจัดการความรู้ภายในมหาวิทยาลัยรังสิต

ความรู้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ายิ่งสำหรับองค์กร ความรู้จำแนกเป็น 2 ประเภทคือ 1. ความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit Knowledge) เป็น ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ พรสวรรค์หรือสัญชาตญาณของแต่ละบุคคลในการทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ เป็นความรู้ที่ไม่สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดหรือลายลักษณ์อักษรได้ง่าย เช่น ทักษะในการทำงาน งานฝีมือ หรือการคิดเชิงวิเคราะห์ 2) ความรู้ที่ชัดแจ้ง (Explicit Knowledge) เป็น ความรู้ที่สามารถรวบรวม ถ่ายทอดได้ โดยผ่านวิธีต่าง ๆ เช่น การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทฤษฎี คู่มือต่าง ๆ ทั้งนี้ องค์การสามารถรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่ภายในองค์กรซึ่งกระจัดกระจายซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคล หรือเอกสาร มาพัฒนาให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้ด้วยการสร้างระบบการจัดการความรู้ (KM = Knowledge Management) โดยการจัดการความรู้เป็นการดำเนินการตามขั้นตอน 4 ประการ ได้แก่ 1) การกำหนดขอบเขตประเด็นความรู้ที่ต้องการจัดการความรู้ 2) การสร้างหรือแสวงหาความรู้ที่ต้องการ 3) การประมวลและกลั่นกรองความรู้ที่ได้จากการจัดการความรู้ 4) การจัดเวทีเพื่อการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยรังสิตมีนโยบายในการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อมาตรฐานการประกันคุณภาพของสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ในองค์ประกอบที่ 5 การบริหารจัดการ ตัวบ่งชี้ที่ 5.1 การบริหารของสถาบันเพื่อกำกับติดตามผลลัพธ์ตามพันธกิจ กลุ่มสถาบันและเอกลักษณ์ของสถาบัน เกณฑ์มาตรฐานข้อ 5 การกำกับติดตามส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกหน่วยงานในสถาบันมีการดำเนินการจัดการความรู้ตามระบบ ทั้งนี้ การดำเนินการเรื่องการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิตเริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมตั้งแต่ ปี 2552 โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการความรู้ และมีผลการดำเนินงานคือ มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในหน่วยงาน การจัดสัมมนาฝึกอบรมภายในหน่วยงานต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการทำงานให้แก่บุคลากรทุกระดับ การจัดทำแผนปฏิบัติการการจัดการความรู้ภายในหน่วยงาน การนำเครื่องมือทางการจัดการความรู้เกี่ยวกับเพื่อนช่วยเพื่อนไปใช้เพื่อเชิญทีมงานที่ทำงานประสบความสำเร็จมาถ่ายทอดแบ่งปันประสบการณ์ที่ดีให้แก่หน่วยงานอื่นๆ นอกจากนั้น ยังมีการวิเคราะห์ทบทวน และถอดประสบการณ์การเรียนรู้หลังเสร็จสิ้นการทำงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งผ่านทางการเขียนหรือพูด รวมทั้งมีการจัดเวทีถาม-ตอบ ในลักษณะการจัดประชุมหรือกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องต่างๆ

การดำเนินงานการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิตได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งในปี 2555 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิตชุดใหม่ โดยมีรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเป็นประธานกรรมการ รวมทั้งมีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการจัดการความรู้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคนิคการเรียนการสอน ด้านเทคนิคการพัฒนาภาษาอังกฤษ ด้านธรรมาภิบาล ด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ และด้านการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ และในปี 2560 ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ โดยมีรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการเป็นประธานกรรมการ รวมทั้งมีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการจัดการความรู้จาก

5 ด้านเพิ่มเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคนิคการเรียนการสอน ด้านเทคนิคการพัฒนาภาษาอังกฤษ ด้านธรรมาธิปไตย ด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านนวัตกรรม และด้านการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ จากนั้นได้มีการกำหนดแผนการดำเนินงานซึ่งมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยรังสิต
2. ประชุมระดมความคิดเห็นของคณะกรรมการ เพื่อกำหนดทิศทางและรูปแบบกระบวนการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยรังสิต
3. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยรังสิต
4. กำหนดขอบเขตประเด็นความรู้ (Knowledge Domain) ที่ต้องการจัดการความรู้
5. สื่อสารผ่านที่ประชุมคณะกรรมการวิชาการฯ เพื่อสร้างการรับรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ตามประเด็นความรู้ที่กำหนดทั้ง 7 ด้าน
6. กำหนดบุคลากรกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาความรู้และทักษะ
7. จัดทำแบบฟอร์มสำหรับการสร้าง แสวงหา และเก็บรวบรวมความรู้ตามขอบเขตประเด็นความรู้ที่กำหนดไว้
8. พัฒนาเว็บไซต์การจัดการความรู้ (KM Website)
9. พัฒนาระบบชุมชนนักปฏิบัติออนไลน์ (CoPs Online)
10. พัฒนาระบบสารานุกรมออนไลน์ (Wikipedia)
11. พัฒนาระบบคลังความรู้ (Knowledge-based System)
12. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การสร้างความรู้ด้วยกระบวนการแบ่งปันความรู้และการถอดความรู้-ประสบการณ์เรียนรู้”
13. ดำเนินกิจกรรมการแบ่งปันความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการถอดบทเรียนและประสบการณ์เรียนรู้
14. ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การใช้เครื่องมือเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการความรู้”
15. จัดเก็บความรู้ให้เป็นระบบ
16. สื่อสาร เผยแพร่ และถ่ายโอนความรู้ผ่านช่องทางที่หลากหลาย
17. ประมวลและกลั่นกรองความรู้ที่ได้รับจากการจัดการความรู้ของคณะ สถาบัน สำนักและหน่วยงานต่างๆ
18. จัดเวทีเพื่อการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
19. จัดตลาดนัดความรู้
20. จัดเวทียกย่องชมเชยบุคลากรและหน่วยงานที่มีการจัดการความรู้ที่เป็นเลิศ
21. สรุปและประเมินผลการจัดการความรู้
22. จัดทำรายงานการปฏิบัติงานประจำปี

ทั้งนี้ การดำเนินงานตามขั้นตอนข้างต้น ได้เสร็จสิ้นในข้อที่ 1-5 และข้อที่ 7-8 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ทางคณะกรรมการการจัดการความรู้ฯ จึงขอความร่วมมือจากคณะวิชาเพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมกันสร้างความรู้ของมหาวิทยาลัยฯ ตามประเด็นความรู้ 7 ด้าน ดังนี้

ด้านการจัดการความรู้	ประเด็นความรู้	หมายเหตุ
ด้านเทคนิคการเรียนการสอน (ยุทธศาสตร์ที่ 1 KPI 1.10)	● เทคนิคการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ● เทคนิคการเรียนการสอนโดยใช้ Tablet ● เทคนิคการวัดประเมินผล	
ด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ (ยุทธศาสตร์ที่ 2 KPI 2.7)	● การเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ ● เทคนิคการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเขียนบทความวิจัย ● เทคนิคการขอทุนวิจัยจากแหล่งทุน ● การประยุกต์ผลงานวิจัยสู่งานบริการวิชาการ	
ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม (ยุทธศาสตร์ที่ 4 KPI 4.3)	● ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม	เพิ่มในปี 2560 ตามแผนพัฒนามหาวิทยาลัย
ด้านเทคนิคการพัฒนาภาษาอังกฤษ	● การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	
ด้านธรรมาภิบาล	● การยึดมั่นคุณธรรม / นำการเปลี่ยนแปลง	
ด้านการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ	● การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เน้นหลักประหยัด ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยเน้นการบริหารจัดการทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และการปรับปรุงกระบวนการทำงานและการบริการ	
ด้านนวัตกรรม	● นวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม	

การสร้าง แสวงหา และเก็บรวบรวมความรู้ด้านเทคนิคการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ(Student-centered teaching) หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด โดยกระบวนการจัดการศึกษาจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ตามธรรมชาติและเติมเต็มความรู้ตามศักยภาพตนเอง ทั้งนี้เทคนิคในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญประกอบด้วย การเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน(Problem-Based) , การเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน(Project-Based) , การเรียนรู้แบบใช้ทักษะเป็นฐาน(Skill- Based) ,การเรียนรู้แบบใช้วิธีการสืบเสาะเป็นฐาน(Inquiry-Based), การเรียนรู้แบบใช้การคิดเห็นเป็นฐาน(Thinking-Based), การเรียนรู้แบบใช้วิธีการรอบความคิดเป็นฐาน(Concept-Based),การเรียนรู้แบบกระบวนการกลุ่มเป็นฐาน(Group Process-Based), การเรียนรู้แบบใช้วิธีการตั้งคำถามเป็นฐานQuestioning - Based, การเรียนรู้แบบใช้วิธีการอภิปรายเป็นฐาน(Debate-Based,การเรียนรู้แบบใช้วิธีการแสดงบทบาทเป็นฐาน (Role Playing-Based) , การเรียนรู้แบบใช้กรณีศึกษาเป็นฐาน(Case-Based) และ การเรียนรู้แบบใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นฐาน(Self-Learning Module)

หมายเหตุ : ^[1] ที่มา "TQF กับการประกันคุณภาพการเรียนการสอน" โดย ศ.ดร.สุวิมล ว่องวานิช
ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คุณลักษณะของผู้สอนที่มีความเป็นเลิศด้านเทคนิคการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คณะ / วิทยาลัย / สถาบัน.....ลำดับที่..... ชื่อ-นามสกุล.....ตำแหน่ง.....
ภาควิชา/สาขาวิชา.....

- ☐ 1. มีการจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีความสุข
- ☐ 2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายหรือมีการใช้เทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน
- ☐ 3. กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักใช้ทักษะกระบวนการคิดในการศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
- ☐ 4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง รวมทั้งกระตุ้นให้มีปฏิสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์กับทั้งผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน
- ☐ 5. ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อกลุ่มร่วมกัน
- ☐ 6. ใช้รูปแบบการประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และสามารถวัดศักยภาพของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง
- ☐ 7. พัฒนาผู้เรียนให้สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในวิชาชีพและในชีวิตประจำวัน รวมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- ☐ 8. มีความเมตตา มีความเข้าใจ และเปิดโอกาสในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน
- ☐ 9. มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่สอนและสามารถจัดระดับความรู้ที่ถ่ายทอดให้เหมาะสมกับผู้เรียน
- ☐ 10. อื่นๆ.....

หมายเหตุ : ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกต้องมีคุณลักษณะอย่างน้อย 5 ข้อ หรือ มากกว่า

ตัวอย่างการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านเทคนิคการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

1. ชื่อ-สกุล ผู้เล่าเรื่อง รศ.ดร.กาญจนา จันทน์ประเสริฐ

2. ชื่อ-สกุล ผู้บันทึก -

3. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เล่าเรื่อง

ภาระงานหลัก คือ อาจารย์ประจำรายวิชาฟิสิกส์วิทยาศาสตร์ชีวภาพ

ภาระงานรอง คือ พัฒนาระบบการจัดการเรียนสอน

4. ชื่อเรื่องที่เล่า

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในรายวิชาฟิสิกส์วิทยาศาสตร์ชีวภาพ

5. บริบท หรือความเป็นมาของเรื่องที่เล่า

นักศึกษาสนใจแต่เรื่องเนื้อหามากกว่ากระบวนการและพฤติกรรมที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ซึ่งไม่ตรงกับจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในหลักการและสามารถนำหลักการที่ได้เรียนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้

6. วิธีการ / ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ทำให้งานนั้นสำเร็จ

1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนรู้ตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ควรทำความเข้าใจกับผู้เรียนเกี่ยวกับวิธีการเรียนอย่างชัดเจน และมีเวลาในการให้คำปรึกษานอกชั้นเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุด

2) เตรียมตัว วางแผนการจัดการเรียนรู้ และเตรียมโจทย์ปัญหาที่เรียกว่า (Scenario) ซึ่งการสร้างโจทย์ปัญหาที่ดีนั้น ผู้สร้างควรมีความเข้าใจในเนื้อหาที่จะนำมาสร้างโจทย์ปัญหา แล้วเลือกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน หรือ ข่าวสารจากสื่อต่างๆ โดยโจทย์ปัญหาที่ดีควรมีลักษณะดังนี้ บอกเรื่องราวที่ดึงดูดใจในสภาพแวดล้อมซึ่งผู้เรียนสามารถเกี่ยวข้องเชื่อมโยงทฤษฎีและการนำไปปรับใช้เข้าด้วยกันได้ เป็นปัญหาปลายเปิดที่มีหลายแง่มุมที่ท้าทายให้ทำและแสดงผลอันสมควรในการวินิจฉัยและการสันนิษฐาน ปัญหาก่อให้เกิดการโต้แย้งหรือการอภิปรายเพิ่มเติม และปัญหามีความซับซ้อนเพียงพอสำหรับผู้เรียน ตัวอย่างปัญหา เช่น

เรื่องที่ 1 จริงหรือไม่

ในการเกิดเพลิงไหม้อาคารไม้ที่ติดต่อกันจำนวน 10 หลังในตลาดแห่งหนึ่ง เจ้าหน้าที่ได้เข้าไปตรวจสอบบ้านหลังหนึ่งในที่เกิดเหตุเนื่องจากได้รับแจ้งว่าสงสัยจะเป็นบ้านต้นเพลิง ซึ่งบ้านหลังนี้เป็นของสามีภรรยาคนหนึ่งชื่อว่าสมชายและสมศรี จากการสอบถามข้อมูลพบว่าในเช้าวันเกิดเหตุ โดยสมศรีรีบตื่นนอนแต่เช้าตรู่เพื่อปรุงอาหารเข้าให้สามีด้วยตนเอง เธอเปิดหลอดไฟฟ้าในห้องครัวขนาด 100 วัตต์ 2 ดวง เพื่อให้มีความสว่างเพียงพอ และปรุงอาหารหลายอย่างในเวลาเดียวกันเพื่อให้เสร็จก่อนที่สามีจะตื่นนอน เธอทอดเบคอนในกระทะไฟฟ้าขนาด 1000 วัตต์ ต้มกาแฟด้วยหม้อต้มกาแฟไฟฟ้าขนาด 600 วัตต์ ปิ้งขนมปังด้วย

เครื่องปั๊มขมปังไฟฟ้าขนาด 700 วัตต์ เจ้าหน้าที่สังเกตเห็นว่าวงจรไฟฟ้าในห้องครัวของบ้านนี้ใช้ฟิวส์ที่ทำด้วยลวดทองแดงขนาด 10 แอมแปร์ จากข้อมูลที่กำลังมาข้างต้นเจ้าหน้าที่จะสรุปว่าการเกิดเพลิงไหม้ครั้งนี้มีสาเหตุจากบ้านสมชายและสมศรีหรือไม่

เรื่องที่ 2 โรคหัวใจ

ผู้ป่วยรายหนึ่งที่มีปัญหาโรคหัวใจและมีการฝังขั้วไฟฟ้า (Electrode) หรือการแพทย์เรียกว่า เครื่องช่วยกระตุ้นการเต้นของหัวใจ (Pacemaker) ไว้ภายใน ได้เรียกร้องค่าเสียหายจากร้านหนังสือแห่งหนึ่งจากเหตุผลว่า เมื่อเขาเดินผ่านเครื่องตรวจจับขโมยในร้านขายหนังสือแห่งนี้ ปรากฏว่าเขาล้มลงทันที ภายหลังพบว่าที่เขาล้มลงนั้นเกิดจากเครื่องกระตุ้นการเต้นของหัวใจหยุดทำงานชั่วคราว เนื่องมาจากสนามแม่เหล็กไฟฟ้าที่แพร่ออกมาจากเครื่องตรวจจับขโมยดังกล่าว ถ้านักศึกษาเป็นเจ้าของร้านจะชดเชยค่าเสียหายครั้งนี้หรือไม่ โดยให้เหตุผลประกอบการตัดสินใจ (ดัดแปลงจาก<http://www.rmutphysics.com>)

3) สรรวจแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีอยู่ เนื่องจากรูปแบบการเรียนรู้ดังกล่าวควรมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเพียงพอสำหรับการสืบค้นข้อมูลของผู้เรียน และควรมีความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีสืบค้นข้อมูลเบื้องต้นเพื่อให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนได้ เช่น จำนวนหนังสือในสำนักหอสมุด หนังสือตามห้องสมุดย่อยของคณะ/ภาควิชา ที่นักศึกษาสังกัดอยู่ ระบบอินเทอร์เน็ต/WiFi เป็นต้น

4) สร้างแรงจูงใจผู้เรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนปรับตนเองให้มีลักษณะนิสัยที่เป็นปัจจัยช่วยสนับสนุนในการเรียน เช่น ความมุ่งมั่น ความตั้งใจ ความใฝ่รู้ ความต้องการพัฒนาศักยภาพของตนเอง เจตคติที่ดีต่อรายวิชาที่เรียน โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจนั้นครูควรรู้จักธรรมชาติ ของผู้เรียน เช่น นักศึกษาจากคณะแพทยศาสตร์ควรใช้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับทางการแพทย์ และปัญหา ที่มีความซับซ้อน ดังนั้นสำหรับนักศึกษากลุ่มนี้จะสร้างโจทย์ปัญหาที่ท้าทายในระดับสูง นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ควรใช้ปัญหาในระดับปานกลาง เมื่อผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาโจทย์ได้ตามกระบวนการ ผู้เรียนจะมีความต้องการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้นและมีความสุขในการเรียนรู้

7. เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

ความพยายามและการเสียสละเวลาในการพัฒนาตนเองเพื่อสร้างสื่อ หรือเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน

8. ผู้ที่มีส่วนร่วมทำให้เกิดความสำเร็จ และบทบาทของบุคคลนั้น (ที่ไม่ใช่ผู้เล่า)

1. หัวหน้าภาควิชาฟิสิกส์ ที่ให้การสนับสนุนในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
2. นักศึกษาที่ให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน

9. อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน (Lessons Learned) และแนวทางในการแก้ปัญหา / อุปสรรคดังกล่าว

ผู้เรียนต้องใช้เวลานอกห้องเรียนในส่วนการทำกิจกรรม ซึ่งถ้าผู้เรียนไม่สามารถแบ่งเวลานอกห้องเรียนในการทำภารกิจต่างๆได้อย่างมีระบบ จะทำให้เกิดปัญหาต่อผู้เรียนได้ ดังนั้นผู้เรียนอาจใช้ Social Network เป็นเครื่องมือในการประชุมกลุ่มกัน

10. ผลลัพธ์ หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้นคือ

ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นตรงกันว่าได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบ การค้นคว้าหาข้อมูล การศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม การเป็นผู้นำและผู้ตาม สามารถนำความรู้ทางด้านฟิสิกส์มาประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้ แสดงให้เห็นว่าการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในวิชาฟิสิกส์วิทยาศาสตร์ชีวภาพได้ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

11. การเรียนรู้ของผู้เล่าเรื่องจากประสบการณ์ความสำเร็จดังกล่าว

มีความรู้ด้านการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน

12. สมรรถนะ (ความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติ) ของผู้เล่าเรื่อง

เกิดความเข้าใจและความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) ในรายวิชาฟิสิกส์วิทยาศาสตร์ชีวภาพ (ให้ระบุกระบวนการในการดำเนินการ เช่น การเตรียมโจทย์ปัญหา หรือการสร้างแรงจูงใจให้กับผู้เรียน ฯลฯ)

13. ผลงานเชิงประจักษ์ของผู้เล่าเรื่อง คือ

การผลิตคอร์สแวร์สื่อการสอน เรื่อง รูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการสอนวิชาฟิสิกส์วิทยาศาสตร์ชีวภาพ โดยผู้เล่าเรื่องได้รับการคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของมหาวิทยาลัยรังสิตในการเข้าร่วมโครงการพัฒนาคอร์สแวร์ด้านเทคนิคการจัดการเรียนการสอนสำหรับคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนบนเป็นผู้ประสานงาน ซึ่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยทำสื่อคอร์สแวร์ โมดูลที่ 1 การสอนที่ไม่ใช่บรรยาย ในหัวข้อการจัดการเรียนการสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) ซึ่งได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว และจะนำไปเผยแพร่ให้คณาจารย์และผู้สนใจได้ศึกษาผ่านเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย (TCU)

การสร้าง แสวงหา และเก็บรวบรวมความรู้ด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์

นิยามประเด็นความรู้ที่ต้องการเก็บรวบรวม : การเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์

พันธกิจด้านงานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัย จึงต้องมีระบบและกลไกควบคุมด้านการวิจัยให้สามารถดำเนินการในพันธกิจอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพตามจุดเน้น โดยองค์ประกอบด้านการควบคุมงานวิจัยนั้นจะประกอบด้วย การสนับสนุนเงินทุนวิจัย โดยจะต้องมีข้อเสนอโครงการวิจัยที่มีคุณภาพ มีการบริหารจัดการทุนวิจัยให้บรรลุเป้าหมาย เมื่อบรรลุแล้วตามเวลาที่กำหนด และเผยแพร่ผลงานวิจัยออกสู่สาธารณะผ่านช่องทางต่างๆ อาทิเช่น เผยแพร่ในการประชุมวิชาการและเผยแพร่ในรูปของวารสารระดับชาติ* และนานาชาติ** รวมถึงการต่อยอดงานวิจัยเพื่อเพิ่มมูลค่าของผลผลิตงานวิจัย และการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านงานวิจัย สามารถดำเนินการไปได้อย่างมั่นคงและต่อเนื่อง ซึ่งกระบวนการทั้งหมดถือเป็นส่วนที่สำคัญในการนำผลงานวิจัยไปพัฒนาในการเรียนการสอน ทำให้หลักสูตรมีความทันสมัยอยู่เสมอ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยยังส่งเสริมการเผยแพร่ผลงานวิจัย จึงเป็นหัวข้อการจัดการความรู้ที่จะชวนคณะ/หน่วยงานมาร่วมกันแบ่งปันความรู้ในเรื่องการเผยแพร่ผลงานวิจัย

***การเผยแพร่งานวิจัยในที่ประชุมวิชาการระดับชาติ** หมายถึง การนำเสนอบทความวิจัยในที่ประชุมวิชาการ และบทความฉบับสมบูรณ์ (Full paper) ได้รับการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุม (Proceedings) โดยมีกองบรรณาธิการจัดทำรายงานหรือคณะกรรมการจัดประชุม ประกอบด้วย ศาสตราจารย์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิระดับปริญญาเอก หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ จากนอกสถาบันเจ้าภาพอย่างน้อยร้อยละ 25 และมีผู้ประเมินบทความที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นจากภายนอกสถาบันของเจ้าของบทความ

****การเผยแพร่งานวิจัยในที่ประชุมวิชาการระดับนานาชาติ** หมายถึง การนำเสนอบทความวิจัยในที่ประชุมวิชาการ และบทความฉบับสมบูรณ์ (Full paper) ได้รับการตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุม (Proceedings) โดยมีกองบรรณาธิการจัดทำรายงานหรือคณะกรรมการจัดประชุม ประกอบด้วย ศาสตราจารย์ หรือผู้ทรงคุณวุฒิระดับปริญญาเอก หรือผู้ทรงคุณวุฒิที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับในสาขาวิชานั้นๆ จากนอกสถาบันเจ้าภาพอย่างน้อยร้อยละ 25 และมีผู้ประเมินบทความที่เป็นผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นจากต่างประเทศ

คุณลักษณะของผู้สอนที่มีความเป็นเลิศด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์

คณะ / วิทยาลัย / สถาบัน.....ลำดับที่.....

ชื่อ-นามสกุล.....ตำแหน่ง.....

ภาควิชา/สาขาวิชา.....

- ☐ 1. ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยจากภายใน และ /หรือ ภายนอก ภายในระยะเวลา 3 ปี
- ☐ 2. มีการเผยแพร่บทความวิจัย ในรูปแบบ Proceedings ในระดับประเทศและ/หรือสากล ภายในระยะเวลา 3 ปี
- ☐ 3. มีการเผยแพร่บทความวิจัย ในรูปแบบ Journal ในระดับประเทศและ/หรือสากล ภายในระยะเวลา 3 ปี
- ☐ 4. มีตำราเป็นที่เผยแพร่ ทั้งในมหาวิทยาลัยและ/หรือนอกมหาวิทยาลัย ผ่าน ศูนย์หนังสือ หรือ ห้องสมุด ทั้งใน และ นอกมหาวิทยาลัย
- ☐ 5. เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความวิจัย จากในและนอกมหาวิทยาลัย ภายในระยะเวลา 3 ปี
- ☐ 6. มีการเผยแพร่งานสร้างสรรค์ ระดับชาติ และระดับสากล อย่างต่อเนื่อง ภายในระยะเวลา 3 ปี
- ☐ 7. มีผลงานวิจัยที่ จดสิทธิบัตร และ/หรือ อนุสิทธิบัตร อย่างน้อย 1-2 ชิ้น
- ☐ 8. เป็นวิทยากรรับเชิญทั้งจากในและนอกมหาวิทยาลัย
- ☐ 9. มีตำแหน่งทางวิชาการ ตั้งแต่ระดับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป

หมายเหตุ : ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกต้องมีคุณลักษณะอย่างน้อย 5 ข้อ หรือมากกว่า

ตัวอย่างการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการเผยแพร่ผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์

1. ชื่อ-สกุล ผู้เล่าเรื่อง รศ.ดร.กาญจนา สุริยะพรหม

2. ชื่อ-สกุล ผู้บันทึก -

3. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เล่าเรื่อง

1) ด้านงานสอน อาจารย์สอนประจำคณะเทคนิคการแพทย์

2) ด้านงานวิจัย นักวิจัย

- เป็น Editorial board ของวารสาร World Journal of Basic and Applied Science, Bulletin of health, science and technology

- เป็น Reviewer ให้กับวารสารในประเทศและต่างประเทศเช่น Peak Journal of Pharmacy and Pharma ceutical Sciences, International, Journal of Nutrition and Metabolism

วารสารสมาคมเทคนิคการแพทย์ เป็นต้น

- เป็นคณะกรรมการจริยธรรมวิจัยในคนของสถาบันวิจัยและคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

4. ชื่อเรื่องที่เล่า

การเผยแพร่งานวิจัย

5. บริบท หรือความเป็นมาของเรื่องที่เล่า

การตีพิมพ์และเผยแพร่งานวิจัยถือได้ว่า เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญสำหรับกระบวนการวิจัยเพื่อนำองค์ความรู้ใหม่ที่ได้ค้นพบไปเผยแพร่สู่สังคม ในการที่จะนำไปใช้ในการแก้ปัญหา และเป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืนต่อไป ถึงอย่างไรก็ตามมีนักวิจัยบางส่วนที่ทำแล้วแต่ยังขาดการนำความรู้ที่ได้จาก การวิจัยไปตีพิมพ์เผยแพร่ ดังนั้น การส่งเสริมและกระตุ้นให้นักวิจัยได้มีการตีพิมพ์ผลงานจึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ

6. วิธีการ/ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ทำให้งานนั้นสำเร็จ

- ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากวารสารต่างๆ เพื่อนำไปใช้สำหรับเขียนงานวิจัย

- เลือกวารสารที่จะตีพิมพ์ให้เหมาะสมกับเนื้อหาของงานวิจัยโดยจะต้องเข้าไปอ่านที่ scope ของ journal ว่าวารสารนี้เกี่ยวข้องกับงานด้านใดบ้างที่จะรับตีพิมพ์

- อ่านรายละเอียดและข้อกำหนดต่างๆ ของวารสารที่จะส่งไปตีพิมพ์ เนื่องจากบางวารสารที่ส่งไปจะต้องมีการจ่ายค่า article-processing charges

- เมื่อเลือกวารสารที่จะตีพิมพ์ได้แล้วให้อ่านที่instructions for authors และจัดเตรียม manuscript ให้ถูกต้อง

- ตรวจสอบ submission checklist ให้ครบถ้วน

- จัดเตรียม covering letter ถึง editor

- เมื่อส่งไปแล้วบางวารสารอาจต้องใช้เวลาในการตอบรับ

7. เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

เมื่อทำวิจัยเสร็จในแต่ละเรื่องผู้ควรกำหนดกรอบเวลาให้กับตัวเองในการเขียนงานวิจัยและพยายามทำให้เสร็จตามที่ได้ตั้งเป้าไว้ โดยผู้วิจัยต้องรู้จักวางแผนเพื่อให้มีเวลาสำหรับการเขียนงานวิจัยอย่างเป็นแบบทำงานวิจัยเสร็จแล้วเอาไปขึ้นหิ้งไว้ไม่เขียนตีพิมพ์ จะทำให้งานวิจัยไม่เกิดประโยชน์ต่อสังคม

8. ผู้ที่มีส่วนร่วมทำให้เกิดความสำเร็จ และบทบาทของบุคคลนั้น (ที่ไม่ใช่ผู้เล่า)

- ที่ปรึกษาโครงการวิจัยจะเป็นผู้ช่วยให้แนวทางในการเขียนงานวิจัยและแนะนำการส่งตีพิมพ์
- ผู้บริหารของคณะคอยกระตุ้น และสนับสนุนในเรื่องงานวิจัยและเผยแพร่
- เพื่อนร่วมงาน มีความเข้าใจและให้ความช่วยเหลือกันในการทำงานทำให้สามารถจัดสรรเวลาในการเขียนงานวิจัยได้

9. อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน (Lessons Learned) และแนวทางในการแก้ปัญหา/อุปสรรคดังกล่าว

- เนื่องจากภาระงานสอนค่อนข้างเยอะ ดังนั้นผู้วิจัยพยายามจัดสรรเวลาให้กับตัวเองเพื่อที่จะมีเวลาเขียนงานวิจัยเพื่อตีพิมพ์
- การส่งงานวิจัยไปตีพิมพ์ในบางวารสารอาจต้องใช้เวลาอย่างมากสำหรับการให้ reviewers อ่านในการพิจารณา ดังนั้นผู้วิจัยจึงควรเผื่อเวลาสำหรับตีพิมพ์ไว้ด้วย
- ในการส่งงานวิจัยไปยังวารสารต่างๆ อาจถูกปฏิเสธการรับตีพิมพ์ได้ดังนั้นจะต้องเตรียมใจเอาไว้ด้วย เนื่องจากปัจจุบันนี้มีการแข่งขันสูงมากในการเผยแพร่ผลงานวิจัย จึงต้องเน้นที่คุณภาพและความทันสมัยของงานวิจัย ดังนั้น เมื่อผู้วิจัยทำงานวิจัยเสร็จแล้วจึงควรรีบตีพิมพ์ผลงานไม่อย่างนั้นงานวิจัยจะล้าสมัย
- ในบางวารสารที่ส่งไปตีพิมพ์ reviewers อาจมีข้อเสนอแนะกลับมาให้ทำงานวิจัยเพิ่มเติม หรือวิเคราะห์ข้อมูลใหม่ก่อนที่จะรับตีพิมพ์ ดังนั้นผู้วิจัยต้องเผื่อเวลาและเตรียมรับปัญหานี้ด้วย
- ในการเขียนงานวิจัยเป็นภาษาอังกฤษเพื่อส่งตีพิมพ์มักจะพบข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยเขียนผลงานวิจัยเสร็จแล้วควรจะต้องมีการส่งไปตรวจด้านภาษาก่อนส่งไปตีพิมพ์ยังวารสาร

10. ผลลัพธ์ หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้นคือ

- ทุกงานวิจัยที่ทำจะได้รับการเผยแพร่และตีพิมพ์ออกสู่สังคม
- ผู้วิจัยจะมีงานวิจัยตีพิมพ์ในระดับชาติและนานาชาติต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

11. การเรียนรู้ของผู้เล่าเรื่องจากประสบการณ์ความสำเร็จดังกล่าว

- มาจากการได้รับคำแนะนำและคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย

- นอกจากนั้นการที่จะเขียนงานวิจัยเพื่อส่งไปตีพิมพ์นั้นผู้เขียนจะต้องมีการทบทวนงานวิจัยก่อนหน้านี้จากวารสารต่างๆ ให้มาก เพื่อจะได้นำความรู้มาใช้เป็นแนวทาง และประสบการณ์สำหรับการเขียนงานวิจัย

12. สมรรถนะ (ความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติ) ของผู้เล่าเรื่อง

การตีพิมพ์เผยแพร่งานวิจัยถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเผยแพร่ความรู้ใหม่ที่ได้ค้นพบออกสู่สังคม เพื่อไปใช้ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมทั้งอาจเป็นองค์ความรู้เริ่มต้นในการที่จะนำไปต่อยอดงานวิจัยต่อไปในอนาคต นอกจากนั้นการเผยแพร่งานวิจัยยังเป็นการแสดงถึงศักยภาพของนักวิจัยออกสู่สังคมด้วย

13. ผลงานเชิงประจักษ์ของผู้เล่าเรื่องคือ

ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารต่างประเทศ

1. **Suriyaprom K, Tungtrongchitr R, Pongpaew P, Phonrat B, Harnroongroj T, Vudhivai N** . et al.Homocysteine and vitamin status in healthy Thai smokers. Journal of nutritional & environmental medicine **2005**; 15: 9-21. สถานภาพเป็นผู้ร่วมโครงการวิจัย

2. **Suriyaprom K, Harnroongroj T, Numjuntra P, Chantarapapong Y, Tungtrongchitr R.** Effectsof tobacco smoking on alpha-2-macroglobulin and some biochemical parameters in Thai males.Southeast Asian J Trop Med Public Health **2007**; 38: 918-926. สถานภาพ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

3. Teerakanchana T, Puavilai W, **Suriyaprom K, Tungtrongchitr R.** Comparative study of LDL-cholesterol levels in Thai patients by the direct method and using the Friedewald formula. Southeast Asian J Trop Med Public Health **2007**; 38(3): 519-27.สถานภาพ เป็นผู้ร่วมโครงการวิจัย

4. **Suriyaprom K, Phonrat B, Namjuntra P, Chanchay S, Tungtrongchitr R.** The +299(G>A) resistin gene polymorphism and susceptibility to type 2 diabetes in Thais. J Clin Biochem Nutr 2009; 44(1) : 104-10. (impact factor 1.7). สถานภาพ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

5. Suriyaprom K, Phonrat B, Hamroongroj T, Tungtrongchitr R. The-11377C>G adiponectin gene polymorphism alters the adiponectin concentration and the susceptibility to Type 2 Diabetes in Thais. Int J Vitam Nutr Res 2010; (impact factor 0.9) สถานภาพ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

6. Suriyaprom K, Numjuntra P, Thawnasom K, Pimainog Y, Tungtrongchitr R (2010). Association between cigarette smoking and metabolic syndrome in Thais. Int J Health Res 2010; 3(4) : 205-212. สถานภาพ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

7. Suriyaprom K, Tanateerabunjong R, Tungtrongchitr A, Tungtrongchitr R. Alterations of Malondialdehyde Levels and Hematological Parameters in Methamphetamine Abuse Thais. J Med Assoc Thai 2011; 94(12) : 1533-9. สถานภาพ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

8. Suriyaprom K, Tungtrongchitr R, Hamroongroj T. Impact of COMT Val (108/158) Met and DRD2 Taq1B Gene Polymorphisms on Vulnerability to Cigarette Smoking of Thai Males. J Mol Neurosci. 2012 Jun 28. (Impact factor 2.5) สถานภาพ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

9. Suriyaprom K, Phonrat B, Chuensumran U, Tungtrongchitr A, Tungtrongchitr R, Association of HTTLPR and 5-HT2A T102C polymorphisms with smoking characteristics and anthropometric profiles of Thai males. Genet Mol Res. 2012 Oct 15;11(AOP), (impact factor 1.2) สถานภาพ เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

10. Suriyaprom K, Tanateerabunjong R, Pimainog Y, Thawnasom K. The association between BDNF Val66Met polymorphism and BDNF serum concentrations with smoking in Thai males. BMC Medical Genetics (กำลังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของ reviewers) สถานภาพเป็นหัวหน้าโครงการวิจัย

ผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารภายในประเทศ

1. เยาวลักษณ์ พิมายนอก, กาญจนา สุริยะพรหม, พิศิษฐ์ นามจันทรา. (2546). การประเมินบัณฑิตเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยรังสิตด้านคุณธรรม/จริยธรรม. วารสารสหเวชศาสตร์. ฉบับที่ 3. 215-22.

2. Suriyaprom K, Phonrat B, Chanchay S. Serum Leptin Levels and Biochemical Parameters in Non-diabetic and Diabetic Thais. Bulletin of the Department of Medical Services 2549 : 31(2); 155-61.

3. คมนตร เตียงพิทยากร, กาญจนา สุริยะพรหม, มณฑนา มิตรชัย. (2549). การสำรวจเพื่อเฝ้าระวังการบริโภคยาสูบของนักศึกษาวิชาชีพสุขภาพในประเทศไทย ปี พ.ศ.2549. การประชุมวิชาการบูรณาการสุขภาพแห่งชาติ ครั้งที่ 5. เจริญดีมั่นคงการพิมพ์. มิถุนายน 2549. 71-83.

4. พิศิษฐ์ นามจันทรา, กาญจนา สุริยะพรหม, วัลลภ เสมาทอง, ศิริพรรณ ชานินทรวัฒน์, อรวรรณ กิตตินรินา, อาจริย์ เวียงไชย. (2551) การสำรวจข้อมูลการบริโภคยาสูบนักศึกษาคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยรังสิต. วารสารเทคนิคการแพทย์. ปีที่ 36. ฉบับที่ 2. 2432-44.

บทความวิชาการที่ตีพิมพ์ในวารสาร

1. Kanjana Suriyaprom, Rungsunn Tungtrongchitr, Pisit Numjuntra. (2006). Free radicals and antioxidants in cigarette smokers. J Med Tech Assoc Thailand, Vol. 34 No.1 (April). 1348-60

2. กาญจนา สุริยะพรหม, เยาวลักษณ์ พิมายนอก. (2550). โรคเบาหวานชนิดที่ 2 และสารอะดิโปไคน์. วารสารสาธารณสุข มหาวิทยาลัยบูรพา. สำนักพิมพ์กรุงเทพเวชสาร. ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 3. (มกราคม-มิถุนายน). 80-86

3. กาญจนา สุริยะพรหม, รังสรรค์ ตั้งตรงจิตร. (2550). บุหรี่ : ปัจจัยเสี่ยงของการเกิดโรคหลอดเลือดหัวใจ. วารสารควบคุมยาสูบ. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (พฤษภาคม-สิงหาคม). 77-85

ผลงานวิจัยที่นำเสนอในการประชุมวิชาการในประเทศ

1. นำเสนอผลงาน ในการประชุมวิชาการบุหรืกับสุขภาพแห่งชาติครั้งที่ 5 (2549) ที่โรงแรมมิราเคิลแกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร ในหัวข้อการสำรวจเพื่อเฝ้าระวังการบริโภคยาสูบของนักศึกษาวิชาชีพสุขภาพในประเทศไทย.

ผลงานวิจัยที่นำเสนอในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ

1. นำเสนอผลงานระดับนานาชาติในงาน Joint International Tropical Medicine Meeting 2004 ที่กรุงเทพมหานคร ในหัวข้อ Influence of smoking on total homocysteine and vitamins in healthy Thai males.

2. นำเสนอผลงานระดับนานาชาติในงาน The 21 st IUBMB & 12 th FAOBMBInternational Congress of Biochemistry and Molecular Biology 2009 ที่สาธารณรัฐประชาชนจีนในหัวข้อ The-420(C>G)polymorphism of the resistin gene and serum resistin levels in overweight or obese Thais.

3. นำเสนอผลงานระดับนานาชาติในงาน Asia Pacific Conference on Tobacco or Health 2010 ที่ประเทศออสเตรเลียในหัวข้อ Metabolic syndrome and cigarette smoking.

หนังสือ

1. กาญจนา สุริยะพรหม เรื่องโรคเบาหวานและสารอะดิโปไคน์ พิมพ์ครั้งที่ 1 จัดพิมพ์โดยศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยรังสิต 2533 จำนวน 232 หน้า

การสร้าง แสวงหา และเก็บรวบรวมความรู้ด้านเทคนิคการพัฒนาภาษาอังกฤษ

นิยามประเด็นความรู้ที่ต้องการเก็บรวบรวม : การสอนวิชาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

แนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) หมายถึง แนวคิดการสอนภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศซึ่งยึดความรู้ในการสื่อสารเป็นเป้าหมายของการเรียนการสอนภาษา แนวการสอนเพื่อการสื่อสารนี้มีพื้นฐานมาจากแนวคิดเรื่องสามัตถิยะสื่อสารของเดลล์ ไฮม์ส์ (Hymes, 1972) ดังนี้

1. สอนหน้าที่ภาษาที่จำเป็นในการสื่อสาร เช่น การขอร้อง การพรรณนา การแสดงความพอใจหรือไม่พอใจ
2. อิงหลักสูตรเน้นหัวเรื่อง (Notional Syllabus) หรือหลักสูตรเน้นการสื่อสาร
3. เน้นกระบวนการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เช่น ใช้ภาษาได้ถูกต้องตามสถานการณ์ ใช้ภาษาทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมแก้ปัญหา หาข้อมูล และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น

** ที่มา : พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ประยุกต์, 2553

คุณลักษณะของผู้สอนที่มีความเป็นเลิศด้านการสอนวิชาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

คณะ / วิทยาลัย / สถาบัน.....ลำดับที่.....

ชื่อ-นามสกุล.....ตำแหน่ง.....

ภาควิชา/สาขาวิชา.....

- ☐ 1. มีความสามารถในการสื่อสารและการใช้ภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ☐ 2. มีทัศนคติที่ดีต่อการสอนภาษาอังกฤษ
- ☐ 3. มีวิธีการและเทคนิคการเรียนการสอนที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน
- ☐ 4. มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีกับการเรียนการสอนภาษา
- ☐ 5. รู้ทันข่าวสารและเหตุการณ์ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- ☐ 6. มีการพัฒนาตนเองด้านการใช้ภาษาอังกฤษอย่างสม่ำเสมอ
- ☐ 7. รู้จักวิเคราะห์และสามารถแก้ไขปัญหาหรือความบกพร่องของผู้เรียน เพื่อให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษดีขึ้น

หมายเหตุ : ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกต้องมีคุณลักษณะอย่างน้อย 5 ข้อ หรือ มากกว่า

ตัวอย่างการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ด้านการสอนวิชาไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

1. ชื่อ-สกุล ผู้เล่าเรื่อง อาจารย์ วรพล มหาแก้ว

2. ชื่อ-สกุล ผู้บันทึก อาจารย์ วรพล มหาแก้ว

3. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เล่าเรื่อง

อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ ทำหน้าที่สอนในรายวิชาต่างๆ เช่น Listening and Speaking in the Mass Media, Writing 2, Reading 1, Applied English Structure

4. ชื่อเรื่องที่เล่า

การเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยประยุกต์แนวทางการเรียนรู้แบบเป็นทีม และแนวการสอนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างเป็นขั้นตอน

5. บริบท หรือความเป็นมาของเรื่องที่เล่า

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมาอย่างต่อเนื่อง เพราะการสื่อสารภาษาอังกฤษอย่างมีประสิทธิภาพย่อมก่อให้เกิดผลดีกับทั้งตัวผู้เรียนจนถึงประเทศชาติ จากความสำคัญดังกล่าวการเรียนการสอนภาษาอังกฤษต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนความสามารถ ในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารได้ (ONEC, 2002) แม้ว่าการสื่อสาร ภาษาอังกฤษอาจเป็น หัวใจหลักในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบันแต่อย่างไรก็ตามการเรียนการสอนที่เน้นการสื่อสาร (Communicative Language Teaching) อย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้ ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ อย่างคล่องแคล่วและแม่นยำ (Xin, 2007) งานวิจัยหลายชิ้นสนับสนุนแนวคิดดังกล่าวเช่น งานวิจัยของ Swain และคณะ (2001) เผยว่าผู้เรียนขาด ความแม่นยำทางด้านโครงสร้างภาษาอังกฤษหลังจากได้รับการเรียนสอน แบบเน้นการสื่อสารเพียงอย่างเดียว ดังนั้นแล้ว Ellis (2003) สนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ที่เน้นทั้งไวยากรณ์ และการสื่อสาร ที่มีความหมาย

แนวคิดดังกล่าวข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในห้องเรียนยังถือว่ามีความจำเป็นด้วยเหตุผลที่ว่าหากผู้เรียนขาดความรู้ความสามารถด้านไวยากรณ์ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้กฎและ โครงสร้างที่แม่นยำอาจก่อให้เกิดการสื่อสารที่ผิดพลาด หรือ Communication Breakdown ได้ (Roberts and Cimasco, 2008)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษา อังกฤษยังคงปรากฏ อยู่โดยสาเหตุ มาจากหลายปัจจัย สำหรับการสอนของครูผู้สอนที่สอนแต่ให้ผู้เรียนท่องจำกฎและโครงสร้าง โดยไม่มีการ เชื่อมโยงกับสถานการณ์ในชีวิตจริงอย่างมีความหมาย (Arikan, 2011) นอกจากนี้ กิจกรรมใน ห้องเรียนที่ออกแบบให้ผู้เรียนฝึกแต่โครงสร้างไวยากรณ์เพื่อให้ท่องจำได้ดีขึ้นเท่านั้น (Khunying, 2005) และ

หากครูผู้สอนที่สอนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศเรียนมาแบบเน้นท่องจำ ไวยากรณ์เป็นหลักเมื่อไปสอนก็อาจทำให้ครูผู้สอนเหล่านี้ นำประสบการณ์และความเชื่อติดตัวไปประยุกต์ใช้ในการสอนและออก แบบกิจกรรมซึ่งผลที่ตามมาก็คือ ผู้เรียนอาจรู้กฎและโครงสร้าง ไวยากรณ์ได้อย่าง สมบูรณ์ แต่ยังไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ (Abdu, 2011)

งานวิจัยของ Yoon และคณะ (2004) ได้ศึกษาผู้เรียนในทวีปเอเชียด้าน ความคิดเห็น เกี่ยว กับสาเหตุ ของปัญหาการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษและได้ให้ข้อสรุปว่า ผู้เรียนชาวญี่ปุ่นและ ชาวจีนกล่าวว่า ตนสามารถท่องจำกฎไวยากรณ์ภาษาอังกฤษได้อย่างแม่นยำมาก ได้คะแนนสอบสูงเนื่อง จาก เรียนในห้อง เรียนที่เน้นให้ท่องกฎเท่านั้น แต่เมื่อต้องพูด หรือเขียนกลับ ไม่สามารถทำได้เพราะไม่รู้ว่าจะ นำมาใช้ใน สถานการณ์สนทนาอย่างไร จากสาเหตุของปัญหาข้างต้นค่อนข้างสอดคล้องกับสาเหตุ ของปัญหาของการเรียนการสอนไวยากรณ์ในประเทศไทยคือ ครูผู้สอนยึดติดการสอนไวยากรณ์แบบ ดั้งเดิมที่ เน้นให้ท่องจำกฎเพียงอย่างเดียว และการสร้างแบบฝึกหัดที่มีวัตถุประสงค์เพียงวัดว่าผู้เรียนจำกฎได้หรือไม่ (Chavez, 2011; Goals, 2012) ซึ่งทำให้ผู้เรียนขาดโอกาสนำกฎไวยากรณ์ที่เรียนไปใช้ในบริบทที่ใช้ใน ชีวิตประจำวัน (Lush, 2002; Ashade, 2012)

จากการสังเกตและการสอบถามผู้เรียนเกี่ยวกับการเรียนการสอนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษภายใต้ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต เอกวิชาภาษาอังกฤษ ในรายวิชา English Structure และ Applied English Structureซึ่งเป็นรายวิชาบังคับที่เน้นการนำไวยากรณ์ภาษาอังกฤษไปประยุกต์ใช้ในบริบทการสื่อสารทั้งสี่ ทักษะคือ ฟัง พูด อ่าน และ เขียน ผู้วิจัยได้พบปัญหาเดียวกันที่ว่าผู้เรียนรู้กฎ และโครงสร้าง ไวยากรณ์ ได้ อย่าง แม่นยำแต่ไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารที่แท้จริงได้

ดังนั้นแล้วความสามารถที่จะใช้ความรู้ทางไวยากรณ์ภาษาอังกฤษอย่างถูกต้องแม่นยำและมีความหมายในการทดสอบหรือการใช้ในสถานการณ์ชีวิตประจำวันได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเรียกว่า ความสามารถ ทางด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ หรือ English Grammatical Ability (Purpura, 2005) ซึ่งมีความสำคัญ อย่างยิ่งกับผู้เรียนภาษาอังกฤษเพราะหากผู้เรียนขาดความสามารถดังกล่าวนี้อาจทำให้ การเรียน และการสื่อสาร ภาษาอังกฤษไม่ประสบความสำเร็จได้ วิธีการของการเรียนการสอนไวยากรณ์เพื่อประยุกต์ใช้กับการสื่อสารสามารถทำได้มีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยการเรียนรู้ กลุ่มทำงานร่วมกันซึ่งต้องใช้ผู้เรียนเกิดการ ประสานความร่วมมือในการใช้ภาษาที่มีความแม่นยำในบริบทที่มีความหมาย ให้โอกาสสำหรับผู้เรียนในการ ได้ตอบและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สร้างรูปแบบความ หมายและการใช้ไวยากรณ์ที่จะได้รับความคล่องแคล่ว และความถูกต้อง (Swain, 2001)

จากข้อเสนอหนึ่งในการเรียนการสอนแบบร่วมมือที่มีลักษณะพิเศษและเป็นที่ยอมรับคือ หลักการ เรียนรู้แบบทีม (Team-Based Learning: TBL) เป็นการจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มย่อย เพื่อให้ผู้เรียนเกิด ปฏิสัมพันธ์กันภายในทีมและระหว่างทีม งานวิจัยหลายชิ้นแสดง ให้เห็นว่าผู้เรียน เกิดความกระตือรือร้นใน การเรียน เกิดการเรียนรู้ในเชิงลึก และเกิดการคิดเชิงวิพากษ์ พร้อมกับเสริม สร้างให้ผู้เรียนมีพัฒนาการด้าน

การทำงานเป็นทีมและความรับผิดชอบส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นอีกด้วย (Michaelsen, 2008) นอกจากนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ Thornbury (2005) ได้เสนอแนวการสอนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ

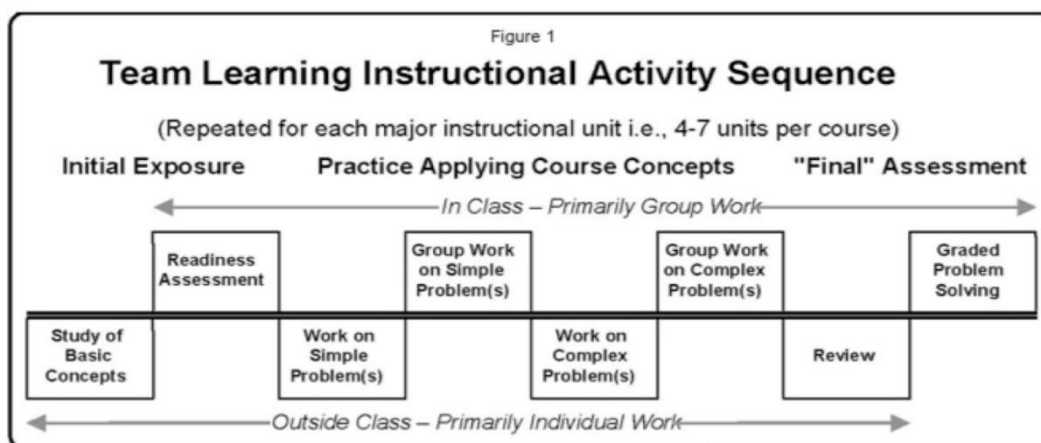
6. วิธีการ / ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ทำให้งานนั้นสำเร็จ

6.1. คือ หลักการเรียนรู้แบบทีม (Team-Based Learning: TBL)

บทบาทผู้สอนไม่ใช่ผู้รับผิดชอบหลักในการสอนเนื้อหารายวิชาให้ครอบคลุม แต่เป็นผู้เรียนที่ต้องรับผิดชอบภายใต้กระบวนการที่เป็นตัวกระตุ้นความยุ่งยากของการจัดการเรียนการสอนแบบนี้ที่ต้องออกแบบรายวิชาใหม่ตั้งแต่ต้นจนจบ

ก่อนเปิดเรียน

ภาพ 1:

1. จัดเนื้อหาสาระของรายวิชาเข้าเป็นหน่วยการเรียนรู้ขนาดใหญ่การจัดขึ้นอยู่กับแนวคิดหลักของ วิชา อาจจัดเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ซึ่งต้องกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้แบบฝึกหัด การให้คะแนน เวลาที่ใช้

2. ระบุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่สำคัญได้แก่การมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดและการนำไปประยุกต์ใช้

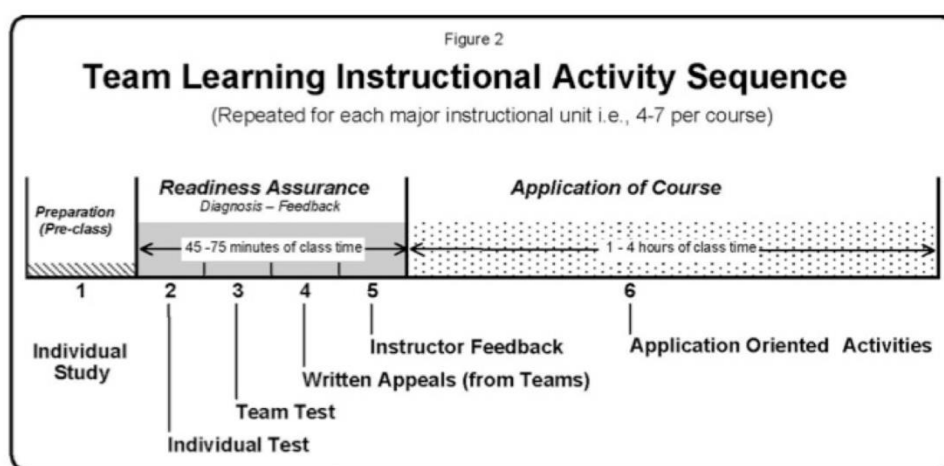
3. ออกแบบระบบการวัดประเมินผล การให้คะแนนคำนึงถึงสัดส่วน 3 ด้านขึ้นอยู่กับ ผลการทำงานของรายบุคคล ผลการทำงานของทีม การสนับสนุนของสมาชิกเพื่อช่วยเหลือการทำงานของทีม

ชั่วโมงแรกของการเรียนแบบทีม

ผู้สอนต้องชี้แจงวิธีการเรียนแบบทีม การจัดตั้งกลุ่มต้องมีการกระจายคุณสมบัติที่เป็นประโยชน์ เพื่อหลีกเลี่ยงการทำงานเป็นกลุ่มย่อย โดยทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันตกลงพิจารณาคุณสมบัติของ สมาชิกในกลุ่มที่เป็นปัจจัยต่อความสำเร็จของทีมและผู้สอนควรมีข้อมูล เมื่อจัดคนลงตามคุณสมบัติ แล้วนำมาจัดกลุ่มอีกครั้ง ซึ่งการจัดกลุ่มควรทำหน้าชั้นเรียน

ขั้นตอนกิจกรรมการเรียนแบบทีม

ภาพ 2:

1.ระบุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของรายวิชา เช่น ภายหลังการเรียนวิชานี้ผู้เรียนต้องมีความสามารถอะไร ผู้เรียนต้องมีความรู้เรื่องอะไร ผู้เรียนจะนำความรู้ที่ได้ไปทำอะไร

2.จัดเนื้อหาสาระของรายวิชาเข้าเป็นหน่วยการเรียนรู้ขนาดใหญ่ การจัดขึ้นอยู่กับแนวคิดหลักของวิชาอาจจัดเป็น 4- 7 หน่วยการเรียนรู้ ซึ่งต้องกำหนดเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แบบฝึกหัด การให้คะแนนเวลาที่ใช้

3. สร้างคู่มือสำหรับผู้เรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เป็นแนวคิดหลักที่สำคัญของแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้เตรียมตัวก่อนเรียน รวมทั้งแจ้งรายชื่อเอกสาร ตำรา ผลงานวิจัย ข้อมูลจาก internet ที่ช่วยทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

4. สร้างแบบทดสอบเพื่อรับประกันความพร้อมของผู้เรียน(Readiness Assurance Test) ใช้กระบวนการรับประกันความพร้อมของผู้เรียนที่เรียกว่า Readiness Assurance Process

ภาพ 3 :

IMMEDIATE FEEDBACK ASSESSMENT TECHNIQUE (IF AT®)

Name _____ Test # _____

Subject _____ Total _____

SCRATCH OFF COVERING TO EXPOSE ANSWER

	A	B	C	D	Score
1.					_____
2.					_____
3.					_____
4.					_____
5.					_____
6.					_____
7.					_____
8.					_____

เครื่องมือที่ใช้เรียกว่า Readiness Assurance Test (RAT) ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย มีข้อคำถามจำนวนไม่เกิน 20 ข้อ โดยให้ผู้เรียนแต่ละคนรับไปทำล่วงหน้าก่อนเข้าเรียน เป็นการรับประกันความรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล (Individual Readiness Assurance Test) แล้วให้ส่งกระดาษคำตอบที่ทำ

หลังจากนั้นผู้สอนจะแจกข้อสอบชุดเดิมและกระดาษคำตอบใหม่ และให้ผู้เรียนตอบคำตอบ ที่เป็นความคิดเห็นรวมของทีม (Group Readiness Assurance Test) ซึ่งสมาชิกในกลุ่ม แต่ละคนจะต้องมีการอภิปราย ชักถาม และตอบคำถามแก่สมาชิก เพื่อป้องกัน ความคิดเห็นของตนในทุกข้อคำถาม ผลที่ได้รับนอกจากผู้เรียน จะมีความรับผิดชอบ ที่ชัดเจนต่อตนเอง ต่อกลุ่ม แล้วยังสามารถอธิบายถึงแนวคิด ความรู้ที่ตนเองมีให้แก่เพื่อนได้ ผู้สอนจะต้องมีการให้คะแนนและตอบสนองต่อคำตอบจากแบบฝึกหัดอย่างทันทีทันใด (Immediate Feedback Technique) ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยส่งเสริมความรับผิดชอบทั้งผู้สอนและผู้เรียน คะแนนที่นำมาพิจารณาเป็นคะแนนจากผลงานส่วนบุคคลและผลงานของทีม

5. สร้างแผนการประเมิน ซึ่งได้แก่การประเมินผู้เรียนรายบุคคล การประเมินผล การทำงานกลุ่ม และการประเมินโดยสมาชิกกลุ่ม โดยทั่วไปน้ำหนักการประเมินจะเป็นดังนี้ คะแนนประเมิน Individual Readiness Assurance test 10%

6.2 แนวการสอนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

Thornbury (2005) ได้เสนอแนวการสอนทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างเป็น ขั้นตอน ซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรม 3 ประเภท

6.2.1 กิจกรรมกระตุ้นให้เกิด (Awareness raising activities)

ในขั้นตอนนี้ผู้สอนจะต้องทำให้ผู้เรียนตระหนักรู้ถึงลักษณะพื้นฐานความรู้ทางภาษาที่เป็นเป้าหมาย การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการตระหนักรู้ประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

- ความสนใจ(Attention) คือการทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจตื่นตัวและอยากมีส่วนร่วม
- การสังเกต(Noticing) คือ ผู้เรียนสามารถสังเกตความต่างระหว่างความสามารถของตนกับ ของผู้เชี่ยวชาญภาษานั้นซึ่งนี้เรียกว่าการสังเกตเห็นช่องว่าง(Gap noticing)
- ความเข้าใจ (Understanding) หมายถึง ความสามารถในการจดจำกฎเกณฑ์ หลักการ รูปแบบใดๆ ได้ ซึ่งความเข้าใจเกิดขึ้นได้ผ่านการเรียนรู้ตัวอย่างของกฎเกณฑ์หลักการ รูปแบบ นั้นๆเป็นจำนวนมาก ก็จะทำให้ผู้เรียนสามารถรับรู้ กฎเกณฑ์หลักการ รูปแบบนั้นๆได้อย่างง่ายดาย

6.2.2. กิจกรรมการฝึกฝนเพื่อกำกับและครอบครองทักษะ (Appropriation activities)

ความสามารถในการทำกับควบคุมซึ่งเกิดจากการฝึกฝน(Practiced control)หมายถึงการแสดงให้เห็นว่ามีความสามารถกำกับควบคุมทักษะใดๆแม้ว่าอาจมีความเป็นไปได้ที่จะเกิดข้อผิดพลาดขึ้น แต่ก็สามารถแก้ไขได้เพื่อให้ได้มาซึ่งความสามารถนี้

6.2.3. กิจกรรมเพื่อมุ่งให้เกิดความสามารถในการพึ่งพาตนเอง (Towards autonomy activities)

กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน กล้าเสี่ยงทดลองปฏิบัติจริงพร้อมสนับสนุนผู้เรียนให้เกิด ความมั่นใจในตนเองซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการใช้ภาษาในชีวิตจริง เรียกว่า สภาพะการปฏิบัติการจริง (Real operating condition) ในการสร้างสรรค์กิจกรรมให้เกิดความสามารถในการพึ่งพาตนเองทาง ภาษาได้นั้น ควรเป็นไปตามดังนี้คือ (1) Purposefulness (2) Productivity (3) Interactivity (4) Challenge (5) Safety (6) Authenticity

7. เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

สร้างแบบฝึกหัดที่เน้นการประยุกต์ใช้ ผลของการเรียนแบบทีม จะช่วยให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชามากขึ้น กิจกรรมกลุ่ม จะทำให้ผู้เรียน แสดงความคิดเห็น และตัดสินใจโดยใช้ดุลยพินิจ เป้าหมายของ แบบฝึกหัดนี้เพื่อสร้าง โอกาสแก่ผู้เรียนได้เลือก คำตอบที่ถูกต้องและแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มภายใต้เหตุผลที่บนพื้นฐานของแนวคิดของรายวิชา นอกจากนี้ยังช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพของการทำงานเป็นทีม หลีกเลียงการทำงาน แบบแบ่งกันทำเป็นตอนๆ(ตัวอย่างเช่นรายงานที่ยาวๆ) แทนที่จะเน้นการเขียนรายงานกลุ่ม

8. ผู้ที่มีส่วนร่วมทำให้เกิดความสำเร็จ และบทบาทของบุคคลนั้น (ที่ไม่ใช่ผู้เล่า)

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชาเพราะเป็นผู้เข้าใจธรรมชาติของรายวิชาและตัวผู้เรียนซึ่งมีส่วนช่วยในการแบ่งปันประสบการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนจริงๆ

9. อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน (Lessons Learned) และแนวทางในการแก้ปัญหา / อุปสรรค

ดังกล่าว

ช่วงการจัดเตรียมกิจกรรมก่อนเรียนต้องใช้เวลาค่อนข้างมากหากผู้สอนมีเวลาไม่เพียงพออาจทำให้ไม่บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้เป็นทีมตั้งนั้นแล้วแนวทางการแก้ปัญหาคือ ต้องมีการวางแผนเรื่องเวลาให้ดี และเหมาะสม เพียงพอที่จะใช้การคิด วิเคราะห์ และ สังเคราะห์กิจกรรมอย่างมีวิจารณญาณ

10. ผลลัพธ์ หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้นคือ

ผู้เรียนมีผลคะแนนที่ดีขึ้นและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

11. การเรียนรู้ของผู้เล่าเรื่องจากประสบการณ์ความสำเร็จดังกล่าว

รากทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือและทฤษฎีพื้นที่รอยต่อพัฒนาการมีความสำคัญต่อการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมากขึ้น

12. สมรรถนะ (ความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติ) ของผู้เล่าเรื่อง

จากการจัดกิจกรรมโดยยึดหลักการเรียนรู้เป็นทีม ผู้สอนได้เพิ่มพูนความรู้และทักษะด้านการจัดกิจกรรม การออกแบบแบบฝึกหัดและข้อสอบ อีกทั้งการคัดสรรสื่อการเรียนการสอนที่มีความหมายต่อผู้เรียน

13. ผลงานเชิงประจักษ์ของผู้เล่าเรื่องคือ

ข้อมูลเชิงประจักษ์มาจากสองส่วนคือ ข้อมูลผลคะแนน Pre-Test และ Post-Test ที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และข้อมูลความคิดเห็นของผู้เรียนจากการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างที่อยู่ในแง่บวกต่อการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว

นิยามประเด็นความรู้ที่ต้องการเก็บรวบรวม : การยึดมั่นคุณธรรม

นิยามประเด็นความรู้ที่ต้องการจัดการความรู้ในความหมายของความรู้ด้านธรรมาธิปไตยที่เกี่ยวข้องได้นำมาจากอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยรังสิต คือ “คิดสร้างสรรค์ยึดมั่นคุณธรรม นำการเปลี่ยนแปลง” โดยได้นิยามความหมาย เพื่อให้เหมาะสมกับความหมายของสังคมธรรมาธิปไตย คือ สังคมที่เป็นธรรม ที่มีคุณธรรมและจริยธรรมเน้นธรรมเป็นใหญ่ ก่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนเป็นใหญ่

โดยคณะอนุกรรมการได้เสนอให้ถอดประเด็นความรู้ที่ต้องการจัดการความรู้ ในความหมายของธรรมาธิปไตย ในหัวข้อ ยึดมั่นคุณธรรม(Morality) หมายถึง การมีจิตสาธารณะ วินัยในตนเอง ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมในหลากหลายมิติเพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการร่วมสร้างสังคมธรรมาธิปไตย

คุณลักษณะของผู้สอนที่มีความเป็นเลิศด้านการยึดมั่นคุณธรรม

คณะ/วิทยาลัย/สถาบัน.....ลำดับที่.....

ชื่อ-นามสกุล.....ตำแหน่ง.....

ภาควิชา/สาขาวิชา.....

- ☐ 1. มีจิตที่คิดสร้างสรรค์ มุ่งรับใช้และทำสิ่งดี ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
- ☐ 2. มีหลักในการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรม
- ☐ 3. กล้าคิด กล้าทำ และกล้านำเสนอเพื่อสร้างทางเลือกที่ดีในมิติใหม่ๆ ให้กับสังคม
- ☐ 4. เคารพสิทธิและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเคารพคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์
- ☐ 5. เป็นแบบอย่างของการเคารพและปฏิบัติตามภาระหน้าที่และระเบียบวินัยขององค์กรและสังคม
- ☐ 6. เคารพ ซื่อสัตย์ และปฏิบัติตามจรรยาบรรณทางวิชาการและวิชาชีพ
- ☐ 7. ไม่แสวงหาผลประโยชน์ที่ไม่ชอบธรรม

หมายเหตุ : ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกต้องมีคุณลักษณะอย่างน้อย 4 ข้อ หรือ มากกว่า

ตัวอย่างการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ : ด้านการยึดมั่นคุณธรรม

1. ชื่อ-สกุล ผู้เล่าเรื่อง ดร.เจริญวิชญ์ หาญแก้ว

2. ชื่อ-สกุล ผู้บันทึก ดร.อาภา หวังเกียรติ

3. บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เล่าเรื่อง

- อาจารย์ประจำสาขาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยวิศวกรรมศาสตร์ สอนรายวิชาพื้นฐาน: วิชามนุษย์และสิ่งแวดล้อม และวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม วิชาแกน: วิชาสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา และระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม โดยบูรณาการการเรียนการสอนกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน เน้นให้นักศึกษาเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

- ประธานโครงการ “รักชุมชนหลักหกเผ่าระวังอุทกภัย ร่วมใจฟื้นฟู ชุมชนยั่งยืน” ทำหน้าที่ติดต่อประสานงานชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บูรณาการองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัย ออกแบบกิจกรรม สร้างนวัตกรรมที่เหมาะสมโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน รวมทั้งเป็นวิทยากรกระบวนการในการถอดบทเรียน สังเคราะห์ข้อมูล จัดทำคู่มือฉบับชุมชนฯ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

4. ชื่อเรื่องที่เล่า

"หลักหกโมเดล" บทเรียนรับมือพิบัติภัย

5. บริบท หรือความเป็นมาของเรื่องที่เล่า

สถานการณ์อุทกภัย ปี 2554 ที่ผ่านมา พื้นที่ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี ได้รับผลกระทบจากสภาพน้ำท่วมซึ่งอย่างรุนแรงเต็มร้อยละเซ็นต์ของพื้นที่ ยาวนานเกือบ 2 เดือน ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่ออาคาร บ้านเรือน ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐาน ระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม และสุขอนามัย ซึ่งส่งผลกระทบรุนแรงต่อชีวิต ทรัพย์สิน สุขภาพ ต่อสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนจำนวนมากอาจเนื่องมาจากหลายสาเหตุ เช่น การขาดข้อมูล ข่าวสาร ขาดช่องทางการสื่อสาร ไม่เข้าใจข้อมูลทางราชการ และขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของแหล่งน้ำในชุมชน ทำให้ผู้ประสบภัยขาดความพร้อมในการรับมือชุมชนขาดแผนการจัดการทำให้แก้ปัญหาไม่ทันสถานการณ์

สาขาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยรังสิต ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินการเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ที่ประสบอุทกภัย ตำบลหลักหก ซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียงล้อมรอบมหาวิทยาลัย จึงได้ประสานความร่วมมือนักวิชาการ บุคลากร และเครือข่ายอาสาสมัครนักศึกษาในมหาวิทยาลัย รวมเป็น “คณะบุคคล ม.รังสิต รักสิ่งแวดล้อม” จัดทำโครงการ “รักชุมชนหลักหกเผ่าระวังอุทกภัย ร่วมใจฟื้นฟู ชุมชนยั่งยืน” โดยรับการสนับสนุนจากโครงการ “มหาวิทยาลัยช่วยเหลือชุมชนที่ประสบอุทกภัย” ของสำนักงานสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อถอดบทเรียนจากอุทกภัยที่ผ่านมา และนำความรู้ทางวิชาการมาออกแบบกิจกรรม สร้างนวัตกรรมในการช่วยเหลือชุมชนที่ประสบอุทกภัย โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการทำงานระหว่างมหาวิทยาลัยและชุมชน เพื่อฟื้นฟูสภาพชุมชนหลังประสบอุทกภัย สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันกับชุมชน สร้างองค์ความรู้เพื่อให้ชุมชนเข้าใจถึงสถานการณ์น้ำ สำรวจและจัดทำฐานข้อมูลด้านสุขภาวะชุมชน เพื่อฟื้นฟูคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และสุขภาวะของชุมชน ร่วมกันจัดทำแผนที่ชุมชน เพื่อให้รู้จักชุมชนของตนเองมากขึ้น สามารถใช้เป็นเครื่องมือ

เตรียมพร้อมรับมือได้ทุกภัยอย่างเหมาะสม เสริมสร้างเครือข่ายการเฝ้าระวังให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น และหาแนวทาง พร้อมทั้งรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการพื้นที่เสี่ยงภัยและจุดอพยพทุกภัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อให้ชุมชนสามารถรับมือกับสถานการณ์อุทกภัยในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

6. วิธีการ / ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ทำให้งานนั้นสำเร็จ

ขั้นตอนการดำเนินงาน หลักหก Model เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

1. รวบรวมข้อมูลพื้นฐาน และข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง

- พบผู้นำชุมชนและประชาสัมพันธ์โครงการฯ และเก็บข้อมูลชุมชนเบื้องต้น ทั้ง 7 หมู่บ้านรวมทั้งในหมู่บ้านเมืองเอก
- ประชาสัมพันธ์โครงการเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือต่อชุมชน

2. จัดเวทีชุมชน

เพื่อรับฟังความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาด้านสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในช่วงก่อนเกิด ขณะเกิด และหลังเกิดพิบัติภัย รวมทั้งข้อเสนอแนะองค์ความรู้ ประสบการณ์ด้านการจัดการอุทกภัยของคนในชุมชน และมาตรการจัดการที่จะนำไปสู่การบริหาร จัดการพิบัติภัยที่เหมาะสมในแต่ละชุมชนและ Focus group ผู้นำชุมชนเพื่อประเมินภัย วิเคราะห์ ความอ่อนแอ ประเมินกำลังความสามารถ และการรับรู้ของชุมชน ในการจัดสร้างแผนที่เสี่ยงภัย และนำข้อมูลที่ได้ไปสังเคราะห์ในการจัดทำคู่มือเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติฉบับชุมชน

3. สํารวจข้อมูลและจัดทำฐานข้อมูลด้านสุขภาวะชุมชน

- ลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้านสุขภาวะของประชากรตำบลหลักหก สัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชนและสอบถามข้อมูล จากผู้อำนวยการ รพ.สต.ต.หลักหก วัดรังสิตและวัดนาง
- จัดทำฐานข้อมูลสุขภาวะชุมชนร่วมกับผังชุมชน โดยนำข้อมูลประชากร สุขภาวะ ผู้ป่วย ผู้สูงวัย เด็ก สัตว์เลี้ยง plot ลงในผังชุมชนตำบลหลักหก
- ตรวจสอบข้อมูลกับผู้นำชุมชน รวมทั้งเพิ่มเติมรายชื่อผู้ป่วยและผู้สูงวัย ที่ยังตกสำรวจทุกหมู่บ้าน

4. การจัดทำผังชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีเครื่องมือในการช่วยเหลือและรับมือกับพิบัติภัยในอนาคต

- ดำเนินการจัดทำร่างแผนผังชุมชนโดยการนำภาพถ่ายดาวเทียมมาแปลงเป็นข้อมูลแผนที่ชุมชนในรูปแบบ 2 มิติและ 3 มิติ เพื่อนำไปใช้สำหรับการสำรวจข้อมูลชุมชน
- สํารวจผังชุมชนเดินดิน เก็บข้อมูลพื้นที่ชุมชนและข้อมูลเฉพาะทางกายภาพโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดและระบุตำแหน่งของจุดสำคัญของแต่ละชุมชน จุดรับความช่วยเหลือ จุดอพยพ และจุดรวมพลของชุมชนหลักหกในการจัดทำผังชุมชน

5. จัดสร้างแผนที่พื้นที่เสี่ยงภัยและจุดอพยพทุกภัย โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

- รวบรวมข้อมูลปฐภูมิเก็บข้อมูลเฉพาะทางกายภาพและหาค่าพิกัดของ Land mark ของพื้นที่ได้

ตำแหน่งจุดรับความช่วยเหลือจุดอพยพและจุดรวมพลตามตำแหน่งที่คนในชุมชนต้องการ

- สอบถามถึงภัยที่มีความเสี่ยงต่อพื้นที่ในชุมชนที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากอุทกภัย ได้ทราบถึงภัยที่มีความเสี่ยงต่อพื้นที่ในชุมชนที่เกิดจากภัยสาธารณะภัยธรรมชาติและสาธารณภัยจากมนุษย์ที่อาจเกิดขึ้นรวมทั้งสาเหตุที่เกิดภัยต่างๆ
- สอบถามถึงแผนการจัดการชุมชนในช่วงสภาวะวิกฤติ ตามความต้องการของคนในชุมชนได้แนวทางในการจัดทำแผนการจัดการชุมชนในช่วงสภาวะวิกฤติตามความต้องการของคนในชุมชนทั้งการเกิดภัยระดับกลาง และการเกิดภัยระดับรุนแรงตามวิธีการที่คนในชุมชนต้องการ

6. พัฒนาระบบฐานข้อมูลการจัดการภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

- จัดการฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ด้วยโปรแกรม Quantum GIS โดยจัดการข้อมูลที่หลากหลายให้เป็นหมวดหมู่ และการจัดทำแผนที่สถานการณ์โดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
- นำเข้าข้อมูลเชิงพื้นที่ จากด้านผังชุมชนที่ระบุตำแหน่งของจุดสำคัญ และเชิงบรรยายทางด้านสุขภาวะชุมชน ในพื้นที่หมู่ 1-7 และในหมู่บ้านเมืองเอกโดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์
- พัฒนาฐานข้อมูลตรวจสอบข้อมูล update ฐานข้อมูลให้ทันสมัย

7. จัดทำคู่มือแผนการรับมือและจัดการสถานการณ์อุทกภัยตำบลหลักหก ฉบับชุมชน

- สักระยะข้อมูล จากเวทีชุมชน และ Focus Group ทั้ง 7 หมู่บ้านในตำบลหลักหก รวมทั้งข้อมูลด้านสุขภาวะชุมชน ด้านผังชุมชน และแผนที่เสี่ยงภัย
- จัดทำ artwork -และจัดพิมพ์คู่มือเตรียมพร้อมรับมืออุทกภัย ฉบับชุมชนหลักหก 3000 เล่ม

8. สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการเฝ้าระวังอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

- ฝึกอบรมผู้รับผิดชอบในการดำเนินการต่อเนื่อง ในการใช้และดูแลเครื่องมือที่เป็น Out put ของโครงการ :การฝึกอบรมการใช้ฐานข้อมูลและการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัย ตำบลหลักหก
- จัดอบรมเครือข่ายเฝ้าระวังและรับมืออุทกภัย โดยใช้เครื่องมือที่เป็น Out put ของโครงการ:
 - อบรมเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมชุมชน: การสร้างแผนรับมือกับภัยพิบัติภัยของชุมชนด้านการสื่อสาร
 - อบรมเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมชุมชน: การสร้างแผนรับมือภัยพิบัติของชุมชนตำบลหลักหก
- จัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมหลักหก (มีตัวแทนหมู่บ้านละ 1 คน เป็นคณะทำงาน)

9. การตรวจติดตามและประเมินโครงการ

จัดตั้งคณะกรรมการกำกับติดตามการดำเนินงานจากตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง:- ผู้แทนจากชุมชนหลักหก ตัวแทนจากมหาวิทยาลัย นักวิชาการ ผู้แทนจาก สสส. โดยมีการประชุมเดือนละ 1 ครั้ง และติดตามตามแผนการปฏิบัติงาน

7. เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

1) การบูรณาการองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัย ช่วยเหลือฟื้นฟูพื้นที่ตำบลหลักหกหลังจากประสบอุทกภัยและนำความรู้ทางวิชาการมาออกแบบกิจกรรม สร้างนวัตกรรมในการช่วยเหลือชุมชนรอบมหาวิทยาลัย

2) เน้นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน สร้างองค์ความรู้เพื่อให้ชุมชนเข้าใจถึงสถานการณ์การเตรียมพร้อมรับมือ และหาแนวทางการจัดการร่วมกัน เช่น

- การสำรวจและจัดทำฐานข้อมูลด้านสุขภาวะชุมชน เพื่อการฟื้นฟูคุณภาพชีวิต สิ่งแวดล้อม และสุขภาวะของชุมชน

- การจัดเวทีชุมชน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น: ปัญหาที่เกิดขึ้น ความต้องการของชุมชน การเตรียมพร้อมรับมือ

- ประชุมกลุ่มย่อยผู้นำชุมชน เพื่อจัดทำแผนที่ชุมชนโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ร่วมกันวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง หาแนวทางพร้อมทั้งรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการพื้นที่เสี่ยงภัยและจุดอพยพเพื่อให้ชุมชนสามารถรับมือกับสถานการณ์อุทกภัยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3) เครือข่ายอาสาสมัครนักศึกษาจิตอาสา ในการร่วมมือกับชุมชนช่วยเหลือฟื้นฟูพื้นที่ตำบลหลักหกหลังจากประสบอุทกภัย ทั้งโดยกิจกรรมของสโมสรนักศึกษา วิทยาลัย/คณะ และชมรมกิจกรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยรังสิต

4) บูรณาการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning) ในรายวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มนุษย์และสิ่งแวดล้อม ให้นักศึกษาเรียนรู้ร่วมกับชุมชน ศึกษาปัญหา และจัดทำโครงการที่สามารถพัฒนาหรือฟื้นฟูชุมชน และปฏิบัติจริงได้

8. ผู้ที่มีส่วนร่วมทำให้เกิดความสำเร็จ และบทบาทของบุคคลนั้น (ที่ไม่ใช่ผู้เล่า)

1) คณะทำงานจากวิทยาลัย/คณะ:

- ดร.อาภา หวังเกียรติ	ประสานงานด้านเวทีชุมชน
- ดร.ลาวัณย์ วิจารณ์	ประสานงานด้านการเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมชุมชน
- อ.สุเทพ มงคลเลิศพล	ประสานงานด้านสุขภาวะชุมชน
- อ.ศรินทร์ส์ วนันท์หิรัญกุล	ประสานงานด้านสุขภาวะชุมชน
- ผศ.สุวิชา เบญจพร	ประสานงานด้านผังชุมชน
- ดร.มงคลกร ศรีวิชัย	ประสานงานด้านการจัดการพื้นที่เสี่ยงภัย
- อ.กนกกร ชูแก้ว	เลขานุการ ประสานงานด้านกิจกรรมนักศึกษา

2) ผู้นำชุมชน นายกเทศมนตรี กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครของชุมชน เช่น อสม. ชมรมผู้สูงอายุ อพปร. เป็นต้น

3) บุคลากรจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในชุมชนและมหาวิทยาลัยรังสิต: เทศบาล โรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบล วัด โรงเรียนในพื้นที่ สำนักงานกิจการนักศึกษา สำนักงานศิษย์เก่าและชุมชนสัมพันธ์

4) เครือข่ายอาสาสมัครนักศึกษาจิตอาสามหาวิทยาลัยรังสิต

9. อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน (Lessons Learned) และแนวทางในการแก้ปัญหา / อุปสรรคดังกล่าว

1) ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเวทีชุมชนและ Focus group ไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ เนื่องจากช่วงเวลาดำเนินกิจกรรมดังกล่าว อยู่ในช่วงของการเลือกตั้งขององค์กรท้องถิ่น ทำให้ต้องเลื่อนการจัดกิจกรรมออกไปตามเวลาที่เหมาะสม

2) ช่วงเวลาที่ออกสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมายไม่อยู่ในพื้นที่ แก้ไขโดยการปรับเปลี่ยนเวลาในการลงพื้นที่

3) ขาดความร่วมมือการให้ข้อมูลในบางชุมชน เช่นในหมู่บ้านเมืองเอก ซึ่งเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่และส่วนใหญ่มีศักยภาพในการช่วยเหลือตนเองได้ แก้ไขโดยการสร้างเครือข่ายทำความเข้าใจและไว้วางใจกับชุมชน

4) มีจำนวนประชากรแฝงที่ไม่มีเลขที่บ้าน และไม่ได้ย้ายทะเบียนบ้านเข้ามาอยู่ในชุมชน อาจทำให้ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วนและเป็นจริง ณ เวลานั้น

5) คนในชุมชนส่วนใหญ่คาดหวังกับโครงการในรูปแบบการช่วยเหลือ โดยการนำสิ่งของเครื่องใช้มาบริจาคต้องทำความเข้าใจเรื่องการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาระยะยาว

10. ผลลัพธ์ หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้นคือ

10.1 ชุมชนตำบลหลักหก ได้รับการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและเยียวยาจิตใจในระยะสั้น และมีเครื่องมือในการจัดการเตรียมพร้อมรับมืออุทกภัย ภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ได้แก่

1) ชุมชนได้รับการฟื้นฟูคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม และเสริมสร้างขวัญกำลังใจของประชาชนในพื้นที่ประสบอุทกภัยอย่างเป็นรูปธรรม

- สภาพภูมิทัศน์และสภาพแวดล้อมทางกายภาพได้รับการฟื้นฟูอย่างเป็นรูปธรรม
- ประชาชนในพื้นที่ประสบอุทกภัยได้รับการเยียวยาทางด้านจิตใจในระยะสั้น

2) คู่มือเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติภัย ฉบับชุมชนหลักหก ที่ได้จากสังเคราะห์ข้อมูล ถอดบทเรียนจากเวทีชุมชน และ Focus Group ทั้ง 7 หมู่บ้านในตำบลหลักหก รวมทั้งข้อมูลด้านสุขภาวะชุมชน ด้านผัง ชุมชน และแผนที่เสี่ยงภัยโดยบูรณาการองค์ความรู้สู่ต้นวัตรกรมเตรียมพร้อมรับมือ ส่งผลให้ชุมชนมีคู่มือในการจัดการและสามารถรับมือกับอุทกภัยในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

3) ฐานข้อมูลด้านสุขภาวะชุมชน สำหรับการจัดการช่วยเหลือในรูปแบบที่เหมาะสม และรับมือกับภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ผังชุมชนตำบลหลักหก เครื่องมือสำหรับชุมชนในการช่วยเหลือและรับมือกับอุทกภัยในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

5) แผนที่เสี่ยงภัยและจุดอพยพอพยพทุกภัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

6) ระบบฐานข้อมูลเพื่อการจัดการภัยพิบัติ โดยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

7) เว็บไซต์ www.รักชุมชนหลักหก.com เพื่อให้ชุมชนร่วม update ข้อมูล และประชาสัมพันธ์

โครงการ และชุมชนหลักหก

8) เครือข่ายความร่วมมือในการเฝ้าระวังอุทกภัยที่มีประสิทธิภาพในอนาคต

10.2 “หลักหกโมเดล” ได้เป็นโครงการต้นแบบของ สสส. ในโครงการ “มหาวิทยาลัยช่วยเหลือชุมชนที่ประสบอุทกภัย” โดยเป็นรูปแบบความร่วมมือและการบูรณาการองค์ความรู้จาก 3 องค์ประกอบหลัก คือ มหาวิทยาลัย กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และเครือข่ายนักศึกษา สร้างสรรค์นวัตกรรมช่วยเหลือสังคม และได้รับการประชาสัมพันธ์เผยแพร่อย่างกว้างขวาง

11. การเรียนรู้ของผู้เล่าเรื่องจากประสบการณ์ความสำเร็จดังกล่าว

- การรวมพลังอย่างเข้มแข็งและรวดเร็วทันสถานการณ์ของบุคคลและเครือข่ายนักศึกษาจิตอาสา ในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย สามารถบูรณาการองค์ความรู้สร้างนวัตกรรม ในการช่วยเหลือฟื้นฟูชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งระยะเร่งด่วนและระยะยาว

- กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกระดับ ทั้งผู้นำชุมชน อาสาสมัคร: อสม. อพปร. และชาวชุมชนตำบลหลักหก ที่ร่วมแสดงความคิดเห็น ให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ การนำลงพื้นที่ กระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูชุมชน สามารถนำมอดบทเรียนและสร้างคู่มือเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติภัย ฉบับชุมชนหลักหก สำหรับใช้ในการจัดการและรับมือภัยพิบัติภัยในรูปแบบที่เหมาะสมในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน พัฒนาเครือข่ายเฝ้าระวังสิ่งแวดล้อมชุมชนฝึกอบรมผู้นำชุมชนและอาสาสมัครในการจัดทำแผนเฝ้าระวังและการเตรียมความพร้อมของชุมชนในการพัฒนาด้านต่าง ๆ

- การบูรณาการเรียนการสอน โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) ทำให้นักศึกษาเรียนรู้ปัญหา และสามารถพัฒนาโครงการในการช่วยเหลือสังคม เป็นการสร้างสมประสบการณ์ให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ และคุณธรรม เป็นพลังในการสร้างสรรค์สังคมต่อไป

12. สมรรถนะ (ความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติ) ของผู้เล่าเรื่อง

- มหาวิทยาลัยรังสิต มีบุคลากรที่มีศักยภาพ มีองค์ความรู้ที่หลากหลาย สามารถบูรณาการในการสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคมธรรมาธิปไตย ได้อย่างเป็นรูปธรรม

- ในการประสานความร่วมมือเพื่อเป้าหมายที่สร้างสรรค์สังคม หรือช่วยเหลือผู้ประสบภัย ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนนั้น ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีทั้งจากหน่วยงาน บุคลากร นักศึกษาจิตอาสา และสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- เชื่อมั่นว่าความสุขและรอยยิ้มของคณะทำงานและเครือข่ายนักศึกษาจิตอาสา เมื่อได้รับการต้อนรับจากชุมชน หรือเวลาที่มหาวิทยาลัยรังสิตได้รับการชื่นชมจากชุมชนและสังคม สามารถเป็นพลังขับเคลื่อนเป้าหมายของมหาวิทยาลัยสู่สังคมธรรมาธิปไตยได้เป็นอย่างดี

13. ผลงานเชิงประจักษ์ของผู้เล่าเรื่องคือ

การสร้าง แสวงหา และเก็บรวบรวมความรู้ด้านการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ

นิยามประเด็นความรู้ที่ต้องการเก็บรวบรวม : การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เน้นหลักประหยัด ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ

การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management) คือ วิธีการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์หรือผลการปฏิบัติงานเป็นหลัก โดยมีการวัดผลการปฏิบัติงานด้วยตัวชี้วัดอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทำให้ผู้บริหารทราบผลความก้าวหน้าของการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ทำให้มีโอกาสปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ เป็นการควบคุมทิศทางการดำเนินงานให้มุ่งสู่วิสัยทัศน์ฯ ของหน่วยงาน องค์กรที่ได้ใช้ระบบบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ จะมีลักษณะทั่วไป ดังนี้

1. มีนโยบาย พันธกิจ วัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และเป้าหมายที่รูปธรรม โดยเน้นที่ผลผลิตและผลลัพธ์
2. ผู้บริหารทุกระดับในองค์กรต่างมีเป้าหมายของการทำงานที่ชัดเจน และเป็นเป้าหมายที่มีรากฐานมาจากพันธกิจขององค์กรเท่านั้น
3. เป้าหมายจะวัดได้เป็นรูปธรรม โดยมีตัวชี้วัดที่สามารถวัดได้
4. การตัดสินใจในการจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานหรือโครงการต่างๆ จะพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก
5. บุคลากรทุกคน รู้ว่างานที่องค์กรคาดหวังคืออะไร คิดเสมอว่างานที่ตนทำอยู่นั้นเพื่อให้เกิดผลอย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายของโครงการและองค์กรอย่างไร
6. มีการกระจายอำนาจการตัดสินใจ การบริหารงาน บริหารคนสู่หน่วยงานระดับล่าง
7. มีระบบสนับสนุนการทำงาน ในเรื่องระเบียบการทำงาน สถานที่ อุปกรณ์ในการทำงาน
8. มีวัฒนธรรมและอุดมการณ์ร่วมกันเพื่อให้บรรลุ เป้าหมายที่กำหนดไว้
9. บุคลากรมีขวัญและกำลังใจดี ทำให้ผู้รับบริการได้รับความพึงพอใจ

ตัวอย่างการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้

ด้านการบริหารจัดการที่เป็นเลิศการบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์เน้นหลักประหยัด ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล

1.ชื่อ-สกุล ผู้เล่าเรื่อง นางกาญจนา เพ็งคำศรี

2. ชื่อ-สกุล ผู้บันทึก -

3. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เล่าเรื่อง

ภาระงานหลัก คือ บรรณารักษ์ แผนกบริการ สำนักหอสมุด

ภาระงานรอง คือ อนุกรรมการกิจกรรม 5ส สำนักหอสมุด (ประธานคณะอนุกรรมการกิจกรรม 5ส ปีการศึกษา 2554)

4. เรื่องที่เล่า การดำเนินกิจกรรม 5ส ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต

5. บริบทหรือความเป็นมาของเรื่องที่เล่า

กิจกรรม 5ส เป็นเทคนิควิธีการพื้นฐานในการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของการทำงาน หรือสถานที่ทำงานเพื่อให้เกิดความสะอาด ความสะดวก ความมีระเบียบเรียบร้อย ทำให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดระเบียบและสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีในที่ทำงานให้เกิดบรรยากาศที่นำทำงานทำให้บุคลากรสามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ สร้างทัศนคติที่ดีของบุคลากรต่อองค์กร อันจะส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กร กิจกรรม 5ส จึงถือเป็นอีกหนึ่ง กลยุทธ์ที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5ส มาจากคำว่า 5S ซึ่งมาจากหนังสือชื่อ “ The 5S’s : Five Keys to a Total Quality Environment” ที่เขียนโดยชาวญี่ปุ่นชื่อ Mr. Takashi Osada และได้ให้ความหมายของ 5 ส ไว้ดังนี้

สะสาง (Seri: เซริ) หมายถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจ การกำจัดสิ่งของที่ไม่จำเป็น โดยการแยกแยะสิ่งของเพื่อให้เหลือแต่สิ่งที่จำเป็นและจัดให้เป็นหมวดหมู่ โดยการยึดหลักว่า “ของที่ไม่ต้องการใช้ให้จัดออกไป ส่วนของที่ต้องการ ก็จัดให้เป็นระเบียบ”

สะดวก (Seiton: เซตง) หมายถึง การจัดเก็บสิ่งของ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆให้เป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อให้สะดวกต่อการใช้งาน ซึ่งต้องคำนึงถึงคุณภาพประสิทธิภาพและความปลอดภัยในการใช้งาน และเมื่อผ่านการได้ทำขั้นตอนสะดวกแล้ว จะมีลักษณะที่เรียกว่า “หายก็รู้ ดูก็งามตา”

สะอาด (Seiso: เซโซ) หมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับการทำความสะอาด การกำจัดขยะ โดยวิธีการปิดกวาด เช็ด ถู สิ่งของ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนสถานที่ทำงานให้มีความสะอาดปราศจากฝุ่นละออง และสิ่งสกปรก

สุลักษณะ (Seiketsu: เซเคทซึ) หมายถึง การรักษามาตรฐานของความเป็นระเบียบเรียบร้อยที่ได้จากการสะสาง ความสะดวก และความสะอาดให้คงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ตลอดจนปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น สร้างนิสัย (Shitsuke: ชิซุเกะ) หมายถึง การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ มาตรฐานและข้อกำหนดต่างๆที่ได้กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดเพื่อให้สามารถปฏิบัติจนเป็นนิสัย

การทำกิจกรรม 5ส ในห้องสมุด ไม่ใช่เป็นเรื่องใหม่แต่อย่างใด ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดในแต่ละแห่งนั้นมีกระบวนการจัดหา การจัดหมวดหมู่ รวมถึงการนำทรัพยากรออกให้บริการ ที่เป็นขั้นตอนอีกทั้งยังเป็นระบบระเบียบเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้ที่มาใช้บริการเกิดความสะดวก รวมถึงมีการดูแลรักษาความสะอาด ในด้านอาคารสถานที่ที่เอื้อต่อผู้มาใช้บริการรวมถึงผู้ปฏิบัติงานให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีอยู่แล้ว หากแต่ว่าผู้ปฏิบัติงานจะสามารถทำได้อย่างต่อเนื่องจนติดเป็นนิสัยหรือไม่นั้น ดังนั้นจึงถือได้ว่า 5ส เป็นกิจกรรมคุณภาพที่สมควรอย่างยิ่งในการที่จะนำมาใช้ในงานห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประโยชน์ของการนำ 5ส มาใช้จะทำให้เกิดการพัฒนาด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านผู้ปฏิบัติ

1. สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็ว มีความถูกต้องในการทำงานมีระเบียบวินัยตระหนักถึงผลเสียของความไม่เป็นระเบียบในสถานที่ทำงาน มีจิตสำนึกของการปรับปรุง ซึ่งจะนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน
2. มีการทำงานเป็นทีม โดยปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่บุคลากรในห้องสมุดเป็นผู้ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น
3. มีความรักและผูกพันกับห้องสมุด เพราะความก้าวหน้าของห้องสมุดเกิดจากผู้ปฏิบัติงานที่ได้ร่วมใจในการทำงาน

ด้านกระบวนการ

1. ลดขั้นตอนของการทำงานที่ไม่จำเป็น ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว
2. วัสดุอุปกรณ์มีใช้อย่างครบครัน และเกิดความประหยัด
3. ป้องกันหรือแก้ไขปัญหาคัดค้านต่าง ๆ ได้อย่างทันการณ์ เนื่องจากสามารถสังเกตเห็นสิ่งผิดปกติต่างๆ ได้ง่าย
4. ลดเวลาในการค้นหาเอกสารหรือสิ่งของในการทำงาน

ด้านการให้บริการ

1. ทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่างๆ รวมถึงวัสดุ อุปกรณ์และครุภัณฑ์ มีการจัดเก็บอย่างเป็นหมวดหมู่ มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย ค้นหาและเข้าถึงได้ง่าย
2. ผู้ใช้บริการเกิดความรู้สึกประทับใจ เพราะสภาพห้องสมุดมีบรรยากาศและสุลักษณะที่ดี เหมาะกับการเข้ามาศึกษาค้นคว้า

6. วิธีการ/ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต ได้นำกิจกรรม 5ส มาใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เสริมสร้างให้กิจกรรม 5ส เป็นกลไกหนึ่งในการส่งเสริม สนับสนุนให้การดำเนินการประกันคุณภาพการปฏิบัติงานของสำนักหอสมุด มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งส่งเสริมให้ทุกแผนกของสำนักหอสมุด นำ

กิจกรรม 5ส มาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพบุคลากร ระบบงานและสภาพแวดล้อมโดยรวมของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิตให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่องและตลอดไป โดยได้กำหนดให้มโนนโยบาย 5ส ดังนี้

1. พัฒนาการดำเนินกิจกรรม 5ส ให้เป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพของสำนักหอสมุด
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรของสำนักหอสมุด มีความรู้ความเข้าใจ และดำเนินกิจกรรม 5ส โดยให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องและปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยมีการเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้าน 5 ส มาให้ความรู้ และจัดศึกษาดูงานหน่วยงานในภาคการศึกษา (ห้องสมุด) และภาคธุรกิจที่เป็น Good practices
3. ให้ทุกแผนกในสำนักหอสมุดนำกิจกรรม 5ส ไปดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่องให้บรรลุเป้าหมาย
4. ผู้บริหารสำนักหอสมุดทุกระดับ ต้องให้การสนับสนุน ส่งเสริม และดูแลเพื่อให้การดำเนินกิจกรรม 5 ส บรรลุตามแผนปฏิบัติงานกิจกรรม 5ส ที่ได้กำหนดไว้
5. ให้หัวหน้าแผนกและคณะกรรมการกิจกรรม 5ส รายงานความก้าวหน้าของกิจกรรม ต่อคณะกรรมการอำนวยการกิจกรรม 5ส เพื่อให้แนวทางในการแก้ปัญหาและอุปสรรคอย่างต่อเนื่อง ทุก 4 เดือนเป็นอย่างน้อย
6. ให้รางวัลพื้นที่ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรม 5ส ตามแผนดำเนินงานและมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ จากมโนนโยบายดังกล่าว สำนักหอสมุดตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินกิจกรรม 5ส ให้บรรลุผลสำเร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานกิจกรรม 5ส และ “มุ่งมั่นไปสู่ความเป็นผู้นำในการนำกิจกรรม 5ส มาเพื่อใช้ในการพัฒนาคุณภาพบุคลากร ระบบงาน ตลอดจนสภาพแวดล้อมของสำนักหอสมุดให้ประสบความสำเร็จเป็นหน่วยงานแรกของมหาวิทยาลัยรังสิต”

โครงสร้างการดำเนินกิจกรรม 5ส ของสำนักหอสมุด

จากการที่สำนักหอสมุด ได้นำกิจกรรม 5ส เข้ามาใช้ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 นั้น ในแรกเริ่ม มีการแต่งตั้งคณะกรรมการด้านต่างๆออกเป็น 3 ชุดประกอบด้วย คณะกรรมการอำนวยการกิจกรรม 5ส คณะอนุกรรมการดำเนินกิจกรรม 5 ส และคณะอนุกรรมการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรม 5ส หลังจากนั้นในปีการศึกษา 2549 จึงได้มีการปรับเปลี่ยนให้มีคณะกรรมการลดลงเหลือเพียง 2 ชุด ซึ่งได้แก่ คณะกรรมการอำนวยการกิจกรรม 5ส และคณะอนุกรรมการกิจกรรม 5ส ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนบุคลากรของสำนักหอสมุดมีจำนวนจำกัดและเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งในแต่ละชุดซึ่งได้ใช้มาจนถึงปัจจุบัน โดยคณะกรรมการในแต่ละชุดมีภาระหน้าที่ดังนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการกิจกรรม 5ส หน้าที่ :

1. กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรม 5ส ของสำนักหอสมุด
2. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกิจกรรม 5ส

3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้การดำเนินกิจกรรม 5ส ของสำนักหอสมุดเป็นไปอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง
4. ให้คำปรึกษา แนะนำและข้อเสนอแนะแก่คณะอนุกรรมการ 5ส เพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรม 5ส ของสำนักหอสมุด
5. ติดตามผลการดำเนินกิจกรรม 5ส ของคณะอนุกรรมการกิจกรรม 5ส

2. คณะอนุกรรมการกิจกรรม 5ส หน้าที่:

1. กำหนดแผนการดำเนินงานในโครงการกิจกรรม 5ส ของสำนักหอสมุด
2. กำหนดมาตรฐาน 5ส สำหรับพื้นที่ที่ปฏิบัติงานและพื้นที่ส่วนบุคคล
3. กำหนดแผนเวลาการตรวจและเครื่องมือเพื่อใช้ในการติดตาม
4. จัดตั้งทีมดูแลพื้นที่เพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบดูแลพื้นที่ต่าง ๆ ของสำนักหอสมุด
5. ประสานงานระหว่างหน่วยงานกับทีมที่ดูแลประจำโซนพื้นที่เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรม 5ส ได้ตรงตามวัตถุประสงค์
6. รณรงค์และส่งเสริมการดำเนินงานในโครงการกิจกรรม 5ส อย่างต่อเนื่อง
7. ประชาสัมพันธ์ข่าวสารการดำเนินงานในโครงการกิจกรรม 5ส ของสำนักหอสมุด ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน
8. รับทราบปัญหาและให้คำแนะนำหรือเพื่อนำเสนอต่อคณะกรรมการอำนวยการกิจกรรม 5ส เพื่อพิจารณา

หลังจากที่ได้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการของแต่ละชุดในปีแรกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ได้มีการจัดประกวดคำขวัญกิจกรรม 5ส โดยให้บุคลากรของสำนักหอสมุดได้มีส่วนร่วมในการส่งคำขวัญเข้าร่วมเพื่อรับการพิจารณา ซึ่งคำขวัญที่ได้รับการคัดเลือกโดยผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการเพื่อนำมาใช้กับกิจกรรม 5ส ของสำนักหอสมุดได้แก่ คำขวัญว่า “สำนักหอสมุด ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพลัง 5ส” และได้นำมาใช้ถึงจนกระทั่งปัจจุบัน

นอกจากนี้ยังได้มีการจัดแบ่งพื้นที่ทั้งหมดของสำนักหอสมุด โดยมีผู้รับผิดชอบในแต่ละพื้นที่นั้นๆ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็นทั้งหมด 7 กลุ่มพื้นที่ดังนี้

1. พื้นที่กลุ่มสุพรรณิการ์ สังกัดผู้อำนวยการและสำนักงานเลขานุการ ใช้สัญลักษณ์โซนเป็นสีเหลือง
2. พื้นที่กลุ่มชมพูพันธุ์ทิพย์ สังกัดหอจดหมายเหตุ ใช้สัญลักษณ์โซนเป็นสีชมพู
3. พื้นที่กลุ่มอินทนิล สังกัดแผนกบริการ ใช้สัญลักษณ์โซนเป็นสีม่วง
4. พื้นที่กลุ่มนาโน สังกัดแผนกพัฒนา ใช้สัญลักษณ์โซนเป็นสีส้ม
5. พื้นที่กลุ่มพลอยไพฑูริย์ สังกัดแผนกเทคนิค ใช้สัญลักษณ์โซนเป็นสีน้ำเงิน
6. พื้นที่กลุ่มวิภาวดี สังกัดห้องสมุดศูนย์ศึกษาวิภาวดี ใช้สัญลักษณ์โซนเป็นสีเขียว
7. พื้นที่กลุ่มสาทร สังกัดห้องสมุดศูนย์ศึกษาสาทรธานี ใช้สัญลักษณ์โซนเป็นสีฟ้า

การดำเนินกิจกรรม 5ส

คณะกรรมการกิจกรรม 5ส ได้รับการคัดเลือกมาจากบุคลากรที่เป็นตัวแทนของแต่ละโซนพื้นที่ เพื่อเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายและเพื่อให้กิจกรรม 5ส ดำเนินไปตามนโยบายและแผนดำเนินงานของกิจกรรม 5ส อย่างต่อเนื่อง อนุกรรมการแต่ละชุดมีวาระ 1 ปี โดยมีรายละเอียดการปฏิบัติดังนี้

1. การประชุมของคณะกรรมการกิจกรรม 5ส

คณะกรรมการได้มีมติให้มีการประชุมทุกเดือน แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้หากติดภารกิจต่างๆ ของสำนักหอสมุด

2. การดำเนินงานของคณะกรรมการกิจกรรม 5ส ประกอบด้วย

คณะกรรมการฯ มีหน้าที่และรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ กำหนดแผนดำเนินการปรับปรุงมาตรฐานกลาง เผยแพร่กิจกรรม 5ส จัดกิจกรรมทำความสะอาดใหญ่ (Big Cleaning Day) จำนวน 2

นอกจากนี้ยังมีหน้าที่สร้างแบบฟอร์มการตรวจประเมิน (ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 4 แบบ ได้แก่ ประเภทสำนักงาน (แบบรายบุคคล) ประเภทสำนักงาน (แบบส่วนรวม) ประเภทส่วนบริการผู้ใช้ และประเภทส่วนบริการผู้ใช้ เฉพาะศูนย์ศึกษาสาทรธานีและศูนย์ศึกษาวิภาวดี) รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ “ผ่าน” หมายถึง พื้นที่มีการปฏิบัติงานตรงตามมาตรฐานกลางทุกอย่าง และ “ไม่ผ่าน” หมายถึง พื้นที่มีการปฏิบัติงานแต่ไม่ตรงตามมาตรฐานกลางที่ได้กำหนดไว้

อนุกรรมการจะต้องสลับกันทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจประเมินด้วย จึงต้องวางแผนกำหนดการตรวจเยี่ยม โซนพื้นที่และทำการตรวจเยี่ยม โดยซึ่งในวันที่ตรวจเยี่ยมทางคณะอนุกรรมการจะมีการประชุมเพื่อทำความเข้าใจให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยดูจากมาตรฐานกลางของแต่ละพื้นที่ และทำการบันทึกผลการตรวจประเมิน อีกทั้งสรุปข้อดี ข้อเสนอแนะและข้อที่ควรปรับปรุงเพื่อให้ได้ตรงตามมาตรฐานกลางลงในแบบฟอร์ม เมื่อตรวจเสร็จแล้วต้องสรุปผลการตรวจเยี่ยมเพื่อเสนอต่อประธานโซนพื้นที่และคณะกรรมการอำนวยการกิจกรรม 5ส เพื่อรับทราบ และจัดทำประกาศนียบัตรและของรางวัลแก่โซนพื้นที่ต่างๆ เมื่อจบปีการศึกษา

7. เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่ทำให้เกิดความสำเร็จ

กิจกรรม 5ส ของห้องสมุด ประสบความสำเร็จได้ เกิดจากความร่วมมือแรงร่วมใจของบุคลากรทุกคนทุกแผนกในหน่วยงาน ดังคำขวัญที่ว่า “สำนักหอสมุด ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพลัง 5ส”

8. ผู้ที่มีส่วนร่วมทำให้เกิดความสำเร็จ และบทบาทของบุคคลนั้น

1. บุคลากรของสำนักหอสมุดทุกคน ร่วมทำงานเป็นทีม
2. คณะผู้บริหารสำนักหอสมุด ซึ่งเป็นคณะกรรมการอำนวยการกิจกรรม 5ส สนับสนุนทรัพยากรและงบประมาณ

9. อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน และแนวทางในการแก้ปัญหา/อุปสรรคดังกล่าว

มาตรฐานกลางบางข้อไม่ชัดเจน ทำให้เกิดข้อถกเถียงระหว่างคณะกรรมการในช่วงการตรวจประเมินโซนพื้นที่ ดังนั้น ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานกลาง ให้ชัดเจน ครอบคลุมและสร้างความเข้าใจในการตรวจประเมินให้กับผู้ตรวจและสมาชิกในพื้นที่ทราบ เพื่อให้เข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

การตรวจโซนพื้นที่ปีละหนึ่งครั้ง ทำให้การทำกิจกรรมขาดความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อีกทั้งระยะเวลาในการตรวจประเมินค่อนข้างน้อย ทำให้ขาดความละเอียดถี่ถ้วนและไม่ทั่วถึงในบางพื้นที่ ดังนั้นควรกำหนดให้มีกิจกรรมการทำความสะอาดใหญ่ (Big Cleaning Day) รวมถึงการตรวจเยี่ยมโซนพื้นที่ มากกว่าปีละหนึ่งครั้ง ไว้ในแผนดำเนินงาน เพื่อเป็นการกระตุ้นให้บุคลากรเกิดการตื่นตัวและปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

10. ผลลัพธ์หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้นคือ

บุคลากรของสำนักหอสมุดทุกคนมีความรู้และความเข้าใจด้านกิจกรรม 5ส เป็นอย่างดีทุกคนผลจากการดำเนินกิจกรรม 5 ส มาอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรมีสุขนิสัยที่ดี มีจิตสำนึกการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดคุ้มค่า ซึ่งถือเป็นนิสสัยพื้นฐานของการมีคุณภาพ มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม ส่งผลให้บริเวณอาคารหอสมุดมีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย การบริการเป็นไปด้วยความราบรื่น ผู้ใช้มีความพึงพอใจ และผู้ปฏิบัติงานมีความสุข

11. การเรียนรู้ของผู้เล่าเรื่องจากประสบการณ์ความสำเร็จดังกล่าว

มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นประโยชน์ของการนำกิจกรรม 5ส มาใช้

12. สมรรถนะ (ความรู้ ทักษะ หรือทัศนคติ) ของผู้เล่าเรื่อง

มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นประโยชน์ของการนำกิจกรรม 5ส มาใช้ และต้องการเผยแพร่แบ่งปันความรู้เหล่านี้ให้กับทุกๆ คณะและหน่วยงานในมหาวิทยาลัย โดยคณะกรรมการกิจกรรม 5ส ได้มีโครงการ

เผยแพร่ความรู้และทักษะการนำเสนอ 5ส มาใช้ในหน่วยงานของมหาวิทยาลัย เพื่อให้มหาวิทยาลัยรังสิต โดยรวม เป็นมหาวิทยาลัยที่ทุกคนในองค์กรมีสุขนิสัยแห่งคุณภาพ

13. ผลงานเชิงประจักษ์ของผู้เล่าเรื่อง คือ

ผลการดำเนินงานกิจกรรม 5ส ถูกบันทึกและจัดทำเป็นรายงานเผยแพร่ต่อสาธารณะชนบนเว็บไซต์ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต โดยดูได้ที่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต. รายงานสรุปผลการดำเนินกิจกรรม 5ส สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปีการศึกษา 2554. ปทุมธานี : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยรังสิต, 2555. <http://library.rsu.ac.th/Images/5s55/5s55.pdf>

การสร้าง แสวงหา และเก็บรวบรวมข้อมูลด้านนวัตกรรม

นวัตกรรมทางสังคม คือ สิ่งใหม่ที่สร้างขึ้นมาจากความคิดสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็น กระบวนการ ผลิตภัณฑ์ หรือรูปแบบการพัฒนาที่เป็นที่ยอมรับ เพื่อแก้ไขและตอบสนองต่อปัญหาทางสังคม นอกจากนี้ ยังต้องสามารถแพร่กระจายไปยังสังคมอื่นๆ ได้โดยต้องมียอดประกอบสำคัญ 3 อย่าง ได้แก่

- 1) มีความใหม่และตรงตามความต้องการของสังคม
- 2) เกิดขึ้นได้จริงและสามารถแพร่กระจายไปสู่สังคมได้
- 3) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นในสังคม

โดยคณะกรรมการได้เสนอให้ถอดประเด็นความรู้ที่ต้องการจัดการความรู้ในความหมายของ นวัตกรรม ในหัวข้อ นวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม

คุณลักษณะของผู้สอนที่มีความเป็นเลิศด้านการสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม

คณะ/วิทยาลัย/สถาบัน.....ลำดับที่.....

ชื่อ-นามสกุล.....ตำแหน่ง.....

ภาควิชา/สาขาวิชา.....

- ☐ 1. เป็นผู้ที่มีแนวคิด ริเริ่ม สร้างสรรค์ ผลงานเพื่อสร้างสรรค์สังคม
- ☐ 2. เป็นผู้ที่มีผลงานนวัตกรรม งานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ หรือสื่อสร้างสรรค์ อย่างต่อเนื่อง
- ☐ 3. ผลงานนวัตกรรม งานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ หรือ สื่อสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์และรับใช้สังคม
- ☐ 4. ผลงานนวัตกรรม งานวิจัย สิ่งประดิษฐ์ หรือ สื่อสร้างสรรค์ มีประโยชน์และเป็นที่ยอมรับ
แก่ชุมชน สังคม หรือสื่อมวลชน

หมายเหตุ : ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกต้องมีคุณลักษณะอย่างน้อย 2 ข้อ หรือ มากกว่า

ตัวอย่างการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ : ด้านนวัตกรรมเพื่อสร้างสรรค์สังคม

1. ชื่อ-สกุล ผู้เล่าเรื่อง ผศ.ดร.นิมนวล วิเศษสรรพ คณะบัญชี

2. ชื่อ-สกุล ผู้บันทึก ดร.ภัทรณัชชา โชติคุณากิตติ คณะบัญชี

3. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เล่าเรื่อง

ปัจจุบัน ผศ.ดร.นิมนวล วิเศษสรรพ เป็นคณบดีคณะบัญชี และหัวหน้าหลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต ในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา ได้จัดทำโครงการบูรณาการการวิจัยและการบริการวิชาการ โดยเลือกพื้นที่ หมู่บ้านใหม่ไทยดำพัฒนา ตำบลรางหวาย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี ในฐานะประธานโครงการ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2556 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นโครงการที่ได้รับทุนอุดหนุนจากสถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยรังสิต

4. เรื่องที่เล่า

การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชนด้วยเครื่องมือทางสังคม

5. ความเป็นมาของเรื่องที่เล่า

โครงการบูรณาการการวิจัยและการบริการวิชาการที่ได้ดำเนินงาน เป็นวิธีการวิจัยและพัฒนาโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม เรียกว่าเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป้าหมาย คือการยกระดับเศรษฐกิจของชุมชนโดยใช้เครื่องมือทางสังคม คือ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นกลไกการขับเคลื่อนกระบวนการแปลงทุนปัญญาสู่ทุนเศรษฐกิจของชุมชนโดยน้อมนำแนวพระราชดำริทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาใช้ในการพัฒนาชุมชน กล่าวคือ การเดินสายกลาง ซึ่งหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การเดินสายกลางนี้ชุมชนจะต้องมีการศึกษาหาความรู้ มีความรอบคอบและความระมัดระวังในการใช้ความรู้ที่มีหรือที่แสวงหาใหม่ และที่สำคัญจะต้องใช้คุณธรรมเป็นเครื่องรักษาจิตใจให้ตั้งมั่นอยู่กับประโยชน์ส่วนรวมของชุมชนมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

การลงพื้นที่พัฒนาชุมชนในระยะแรกเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำชุมชนและนักวิชาการซึ่งก็คือทีมผู้วิจัย แต่ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจะต้องได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากประชาชนในชุมชน รวมทั้งการสนับสนุนจากภาครัฐที่จะต้องเข้ามาช่วยเหลือตามความต้องการและความจำเป็นในการขับเคลื่อนกระบวนการต่างๆ ซึ่งที่ผ่านมารัฐมักให้การช่วยเหลือโดยจัดสรรเงินกองทุนมาให้พร้อมกับเงื่อนไขต่างๆ ผ่านกลไกการบริหารส่วนท้องถิ่น โดยให้ความสำคัญกับความต้องการของชุมชนที่แท้จริงน้อยเกินไป อาจกล่าวอีกนัยคือใช้การบริหารแบบโครงสร้าง มากกว่าแบบแนวราบดังนั้นการพัฒนาชุมชนที่ผ่านมาจึงไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าที่ควร การลงมือพัฒนาชุมชนในครั้งนี้ ทีมงานคณะบัญชีได้มีบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการพัฒนาชุมชนที่มีความรู้และประสบการณ์ เรียกได้ว่าเป็นนักพัฒนาตัวจริง คือ อาจารย์ธนิษฐ์ ศิริวรรณ และอาจารย์อวยชัย เขียวขำ เข้ามาช่วยในฐานะผู้ช่วยวิจัย ทีมงานของเราประกอบด้วย อาจารย์ฟาลัน กระสังข์ ดร.ภัทรณัชชา โชติคุณากิตติ และอาจารย์วัฒน์ รัมมะพ้อ เรียกได้ว่าเป็นส่วนของนักวิชาการในทฤษฎี

สามเหลี่ยมเขยื้อนภูเขา ซึ่งกล่าวว่าการพัฒนาชุมชน เป็นเรื่องยากแต่ไม่ยากจนเกินไปหากมีความประสานกันระหว่างชุมชน นักวิชาการ และการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ

จากประสบการณ์ในการทำโครงการบูรณาการการบริการวิชาการและการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ทีมวิจัยได้รับความรู้และประสบการณ์อย่างยิ่งเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และได้เรียนรู้ความคิดของประชาชนในชุมชน ได้เห็นวิถีชีวิตและการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในรูปแบบต่างๆ และทำให้เข้าใจว่าการวิจัยและพัฒนาอาจได้ผลที่แตกต่างกัน หมายถึง การพัฒนาอาจไม่ถึงเป้าหมายในเชิงตัวเลขทางเศรษฐกิจ ต้องใช้เวลาต่อไปอีกระยะหนึ่ง แต่การวิจัยสำเร็จเสมอ เพราะการวิจัยมีจุดมุ่งหมายในการค้นหาเครื่องมือทางสังคมซึ่งเป็นนวัตกรรมในทางหลักคิดและวิธีการปฏิบัติของชุมชน ซึ่งมีข้อสรุปว่าอะไรคือปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน สิ่งใดคือปัจจัยอุปสรรค ชุมชนจะมีวิสัยทัศน์การบริหารชุมชนของตนเองอย่างไร เป็นเรื่องที่น่าเรียนรู้และถือเป็นประสบการณ์ที่ดียิ่งในการทำวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม

เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยรังสิต ผู้เล่าต้องการถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับกลไกการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นความรู้ที่ได้จากการทำโครงการฯ ดังกล่าวข้างต้น และเป็นผลการวิจัยพัฒนา ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคม เป็นต้นแบบของการพัฒนาที่ชุมชนอื่นใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ได้ต่อไป

6. วิธีการ/ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่ใช้ ผู้มีส่วนร่วม อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน และแนวทางการแก้ไข

กระบวนการที่ทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ

1. ในครั้งแรกที่เริ่มดำเนินงาน เราต้องหาชุมชนที่มีศักยภาพและความต้องการจะพัฒนา เราเริ่มค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน
2. กระตุกความตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนให้แก่ผู้นำในพื้นที่ ด้วยการฉายภาพข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายของครัวเรือน สาเหตุความยากจน และโอกาสในการแก้ไข
3. การเปิดเวทีชาวบ้าน เพื่อให้กระตุ้นให้ลูกบ้านและผู้นำท้องถิ่น ได้แสดงความคิดเห็น ความต้องการ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ถูกถ่ายทอดออกมา เมื่อนำมาถอดความ วิเคราะห์และสังเคราะห์ จะค้นพบปัจจัยต่างๆ ที่นำมาขับเคลื่อน เช่น ผู้นำชุมชน ภูมิปัญญา ประชาชนในชุมชนที่พร้อมจะทำงานร่วมกัน เป็นต้น
4. ทีมวิจัยและผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน ร่วมกันกำหนดเป้าหมายการพัฒนา และวางแนวทางในการพัฒนาเพื่อบรรลุเป้าหมาย เรียกว่า กระบวนการแปลงทุนปัญญาสู่ทุนทางเศรษฐกิจ
5. พัฒนากลไกการขับเคลื่อน ตามความเห็นที่พ้องกันของผู้นำชุมชนกับประชาชน โดยมีนักวิชาการเป็นผู้ให้ความรู้ คือ วิชากิจชุมชน

6. พัฒนาโครงการนำร่องโดยให้วิสาหกิจชุมชนเป็นตัวแสดง มีการพัฒนากระบวนการบริหารวิสาหกิจให้สามารถดำเนินการต่อเนื่องและเข้มแข็งโดยเรียนรู้จากปัญหาและช่วยกันแก้ไขปัญหา และจัดทำเป็นข้อสรุปในแต่ละขั้นตอน พัฒนาไปสู่แนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมกับชุมชน

7. กำหนดเป้าหมายการพัฒนา ขับเคลื่อนวิสาหกิจชุมชนโดยใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเดินหน้ารื้อเป้าหมายกลยุทธ์ที่ใช้

1. ความเชื่อมั่นไว้วางใจซึ่งกันและกัน ระหว่างทีมงานวิจัย ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน
2. การพึ่งพาอาศัยเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างทีมงานวิจัย ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน

ผู้มีส่วนร่วม

1. ผู้นำชุมชน และ ประชาชนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่

อุปสรรค

1. ทักษะคิดของประชาชนที่มีต่อทีมงานในระยะแรก เพราะจากประสบการณ์ของชุมชน
2. ไม่ได้ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควรจากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่
3. ทีมงานวิจัยขาดประสบการณ์ในการเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ที่ทำการศึกษา
4. เวลาและงบประมาณ

แนวทางการข้ามผ่านอุปสรรค

1. อดทน เชื่อมั่นในความสามารถในทีมงาน
2. มุ่งมั่นในการพัฒนาให้ไปถึงจุดหมาย
3. ให้ประชาชนเป็นผู้รู้ปัญหาเศรษฐกิจ กำหนดแนวทางการพัฒนาและดำเนินการพัฒนาด้วยตนเอง
4. ลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอจนกว่าการรวมกลุ่มของประชาชนเป็นการรวมกลุ่มอย่างแท้จริง
5. มั่นตรวสอบความต้องการ ที่แท้จริงของชุมชน

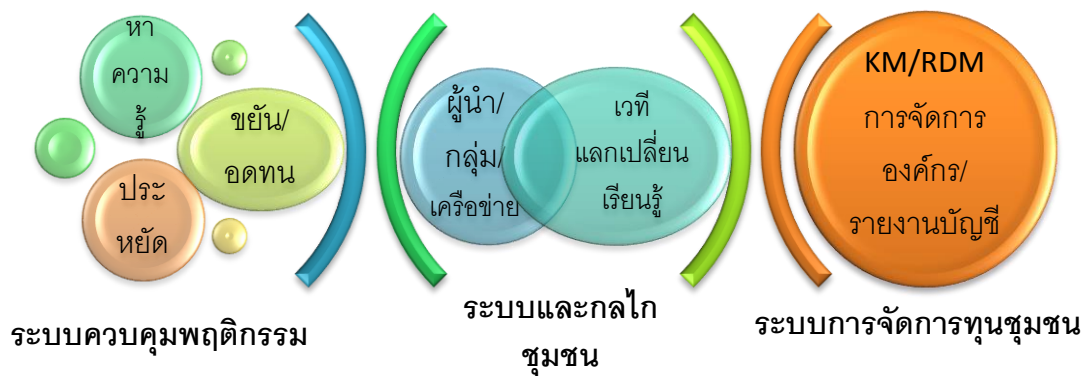
7. ผลลัพธ์หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้น และสิ่งที่ผู้เล่าเรื่องที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ดังกล่าว

กลไกการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของชุมชนด้วยเครื่องมือทางสังคม

1. ระบบควบคุมพฤติกรรมของตนเองเพื่อการออมทรัพย์ ได้แก่ ความขยันอดทน การประหยัด การอดออม ความมีสัจจะ การสำรวจทุนของตนเอง และการค้นหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อนำความรู้ไปใช้ในการเพิ่มรายได้ และลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นโดยผ่านระบบการทำบัญชีครัวเรือนแบบมีส่วนร่วม สิ่งเหล่านี้ทำให้รับรู้ขีดความสามารถของตนเองในการออม

2. ระบบและกลไกการออมของชุมชน ได้แก่ การมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ เสียสละ และมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนโดยการรวมกลุ่มสร้างพลังอำนาจการต่อรอง เช่น การจัดตั้งองค์กรวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น การเพิ่มทักษะความสามารถให้กับชุมชนโดยจัดให้มีการเปิดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ การส่งเสริมความผูกพันเป็นประชาคม ร่วมทั้งการสร้างเครือข่ายกับแหล่งอื่นๆ

3. ระบบการจัดการทุนชุมชน ได้แก่ การสร้างมูลค่าเพิ่มโดยใช้ภูมิปัญญาของชุมชนผ่านระบบการจัดการความรู้ (KM) ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือผลผลิตต่างๆ เพื่อการอุปโภคบริโภคภายในชุมชนและจำหน่ายระบบการจัดการเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับชุมชนโดยผ่านการจัดทำบัญชีและการรายงานผลทางการเงิน

การสร้าง แสวงหา และเก็บรวบรวมความรู้ด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม หมายถึง การดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ โดยเห็นถึงความสำคัญและคุณค่าเรื่องศิลปะและวัฒนธรรมที่จำเป็นต้องปลูกฝัง ส่งเสริมและพัฒนาสิ่งที่ตั้งงาม ความมีสุนทรีย์ และวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สวยงามอย่างมีรสนิยมให้เกิดในจิตสำนึก และในวิถีชีวิต มีความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า สามารถรองรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทั้งในเรื่องความเชื่อ ค่านิยม และวัฒนธรรมใหม่ๆ มหาวิทยาลัยจึงมีนโยบายและการดำเนินงานทั้งในระดับบุคคล และสถาบัน โดยมีระบบกลไกเป็นหน่วยส่งเสริมสนับสนุนในลักษณะโครงการและส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้วิถีชีวิตและบรรยากาศในมหาวิทยาลัยน่าอยู่ มีชีวิตที่มีคุณค่า และสามารถอยู่ในสังคมด้วยความเข้าใจ มีน้ำใจอย่างมีความสุข

คุณลักษณะของผู้สอนที่มีความเป็นเลิศด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

คณะ/วิทยาลัย/สถาบัน.....ลำดับที่.....

ชื่อ-นามสกุล.....ตำแหน่ง.....

ภาควิชา/สาขาวิชา.....

- ☐ 1. มีการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงปกป้องรักษาธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม/ศิลปวัฒนธรรม
กับการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมนักศึกษา
- ☐ 2. มีการเผยแพร่กิจกรรมหรือการบริการด้านทำนุบำรุงปกป้องรักษาธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม/
ศิลปวัฒนธรรมต่อสาธารณชน
- ☐ 3. เป็นผู้มีส่วนงานด้านทำนุบำรุงปกป้องรักษาธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม/ศิลปวัฒนธรรม ที่เป็นประโยชน์
แก่ชุมชนและสังคม
- ☐ 4. มีการดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการตระหนักถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาติ
และท้องถิ่น

หมายเหตุ : ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกต้องมีคุณลักษณะอย่างน้อย 1 ข้อ

ตัวอย่างการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ : ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

1. ชื่อ-สกุล ผู้เล่าเรื่อง อาจารย์หทัยชนก เชียงทอง คณะดิจิทัลอาร์ต

2. ชื่อ-สกุล ผู้บันทึก คณะดิจิทัลอาร์ต

3. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เล่าเรื่อง

ผู้รับผิดชอบรายวิชาและสอนวิชา DGA360 ศิลปะไทยเพื่องานดิจิทัลอาร์ต และต้องนำศิลปะไทยสู่ชั้นเรียน

4. เรื่องที่เล่า

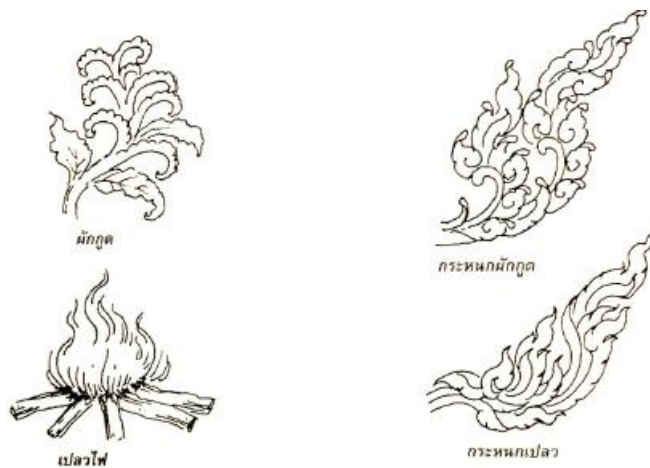
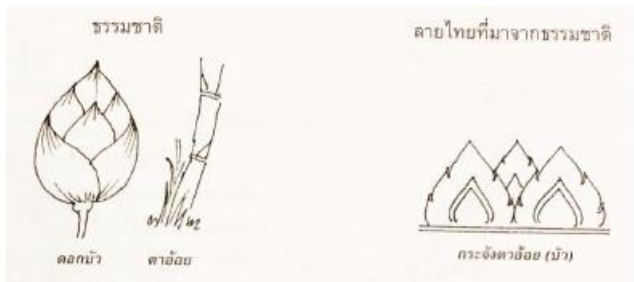
การบูรณาการศิลปะไทยเข้าสู่ชั้นเรียนให้เป็นที่น่าสนใจกับนักศึกษาในชั้นเรียน

5. ความเป็นมาของเรื่องที่เล่า

การบูรณาการศิลปะไทยเข้าสู่ชั้นเรียนให้เป็นที่น่าสนใจกับนักศึกษาในชั้นเรียน เนื่องจากบรรยายเรื่องศิลปะให้นักศึกษาฟังจะเป็นเรื่องที่น่าเบื่อสำหรับนักศึกษา จึงเป็นที่มาของการหาวิธีสร้างความน่าสนใจของเนื้อหาวิชาให้กับนักศึกษาซึ่งเป็นคนรุ่นใหม่ที่ไม่สนใจศิลปวัฒนธรรมต่างๆเป็นพื้นฐาน ให้รู้สึกสนุกกับการเรียนและทำความเข้าใจศิลปวัฒนธรรมต่างๆ อีกทั้งความเคยชินกับศิลปวัฒนธรรมของผู้สอน

6. วิธีการ/ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่ใช้ ผู้มีส่วนร่วม อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน และแนวทางการแก้ไข

อาจารย์ไปศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ของอริสโตเติลและฟราซิส เบคอนเข้ามาบูรณาการการเรียนรู้ ซึ่งสรุปได้ว่าวิธีการศึกษาต้องอาศัยการสังเกตและการทดลองเป็นหลัก อันมีหลักอยู่ 3 ประการ คือ 1. ศึกษาอบรม จดจำและทฤษฎี เป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้หลักการต่างๆ เช่น การติดกระดุม หากติดกระดุมเม็ดแรกผิด ที่เหลือจะผิดทั้งหมด และต้องมาแก้ไขตั้งแต่เม็ดแรก ซึ่งต้องชี้ให้นักศึกษาเห็น และให้แก้ไขเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การสอนต้องมีการเตรียมความพร้อมโดยการทดลองวาด ผึกให้ชำนาญ ก่อนการสาธิตให้นักศึกษาดู ซึ่งต้องใช้เวลาและแม่นยำ นักศึกษาจะประทับใจบทเรียนนั้น 2. ประยุกต์จินตนาการและประสบการณ์ เมื่อมอบหมายงานให้นักศึกษาทำผลงานที่ออกมาจะเป็นผลงานที่มีหลักทฤษฎีและต้องประกอบกับจินตนาการของนักศึกษา เช่น นักศึกษาสร้างบ้านเรือนไทยจากคอมพิวเตอร์มาส่ง เมื่ออาจารย์และนักศึกษาร่วมวิจารณ์งานด้วยกัน นักศึกษาจะเริ่มเห็นว่างานยังไม่สมบูรณ์ ต้องมีการปรับเปลี่ยน และแก้ปัญหาที่เกิดในงาน จึงทำให้เกิดภาพเรือนไทยที่สวยงามสมจริงมากยิ่งขึ้นด้วยการเพิ่มต้นไม้ ต้นกล้วย ไร่ส้ม ทุ่งนา การเกิดจากการเห็นสิ่งต่างๆ รอบตัว เช่น ตาอ้อย ผักกูด ลูกจัน ดอกบัว เป็นต้น คนโบราณได้จินตนาการสิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดลายกระหนก

ใช้เหตุและผลอธิบายให้ชัดเจน เพราะนักเรียนรุ่นใหม่จะมีการโต้แย้งหากอาจารย์อธิบายได้ไม่ชัดเจน มีการเปรียบเทียบให้เห็นอย่างเด่นชัดว่าแตกต่างกันอย่างไร เช่น

อินเดีย

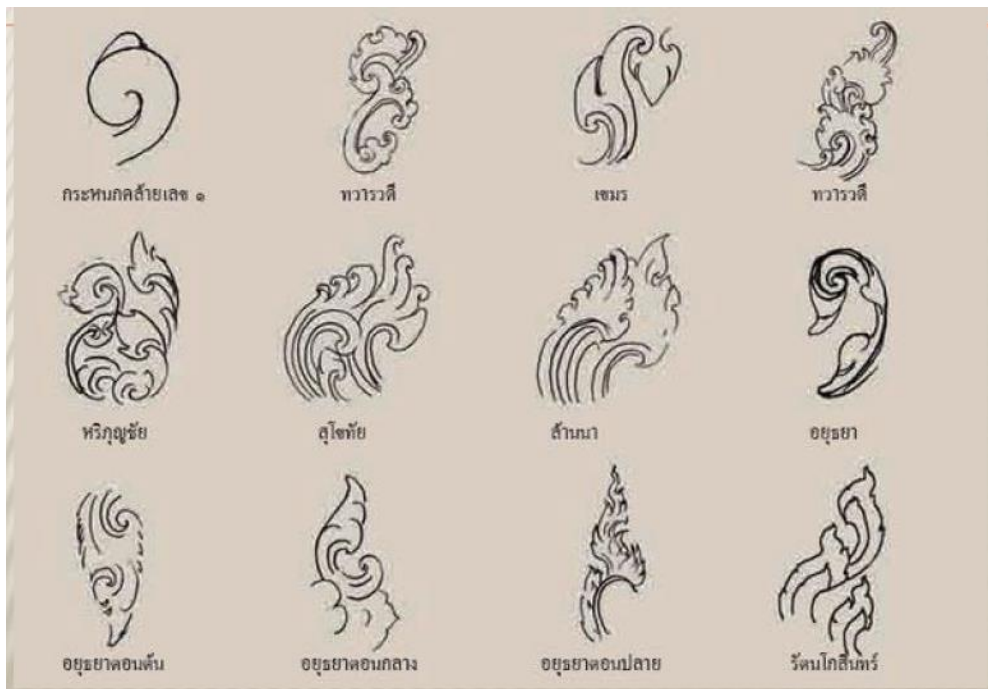

จีน

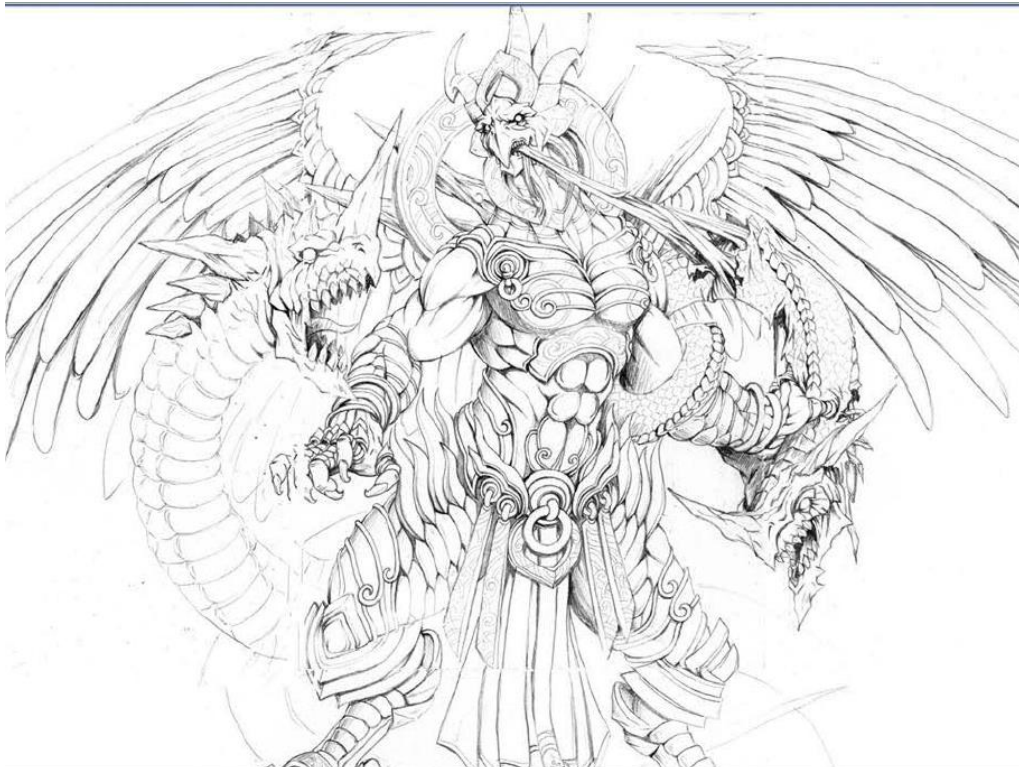
ไทย

จะเห็นว่าความแตกต่างของศิลปะที่ดวงตา ปาก แต่โครงหน้าจะคล้ายกัน ศิลปะไทยจะมีการผสมผสานกับศิลปะของอินเดีย เขมร พม่า จีน การพัฒนาลายกระหนกได้มีการพัฒนาการมาหลายตลอด

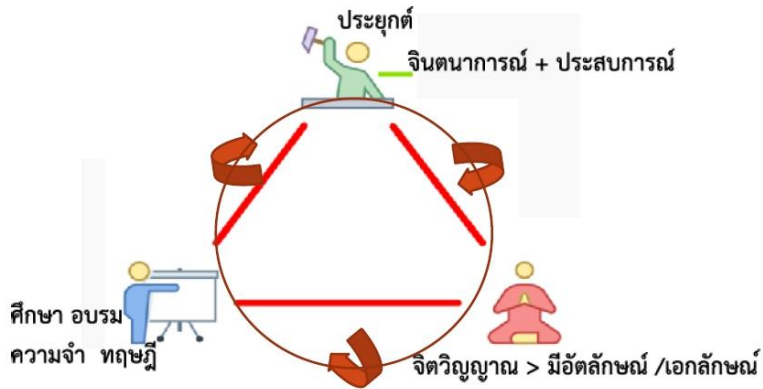
มีการนำมาใช้ในปัจจุบัน เช่นที่วัดร่องขุน รวมทั้งการเล่าประสบการณ์จริงของอาจารย์และเล่าเรื่องหรือนิทาน ต่างๆประกอบการสอนทำให้การเรียนการสอนน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

3. ผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นจะเกิดวิญญานของการเรียนรู้ ซึ่งทำให้เกิดอัตลักษณ์/เอกลักษณ์ การมีอัตลักษณ์หรือเอกลักษณ์นักศึกษาจะต้องรู้ว่าตนเองชอบอะไร กำลังทำอะไร คิดconcept หาแนวทางและนำทฤษฎีต่างๆที่เคยเรียนแล้วมาใช้และปรับแต่งผลงานของตนเอง

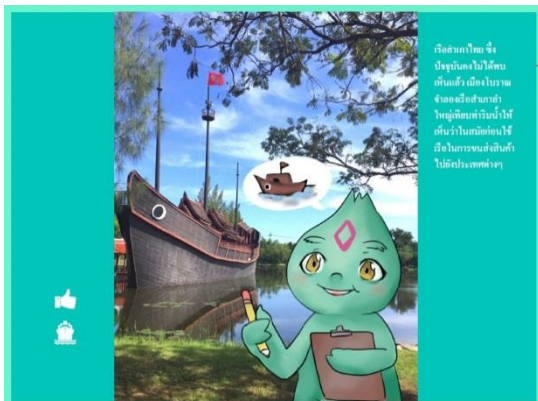
สามารถสรุปได้ดังนี้

การบูรณาการด้านศิลปวัฒนธรรม

7. ผลลัพธ์หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้น และสิ่งที่ผู้เล่าเรื่องที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ดังกล่าว

นักศึกษาเข้าใจศิลปวัฒนธรรมต่างมากยิ่งขึ้น สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานของตนเองในรายวิชาต่างมากยิ่งขึ้น นักศึกษาไม่ปฏิเสธการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม

ภาคผนวก

แบบฟอร์มการเขียนแบบถอดประสบการณ์การเรียนรู้ ด้าน.....

1. ชื่อ-สกุล ผู้เล่าเรื่องคณะวิชา/หน่วยงาน.....

2. ชื่อ-สกุล ผู้บันทึกคณะวิชา/หน่วยงาน.....

3. บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เล่าเรื่อง

.....

.....

4. เรื่องที่เล่า

.....

.....

5. ความเป็นมาของเรื่องที่เล่า

.....

.....

.....

.....

.....

6. วิธีการ/ขั้นตอน หรือกระบวนการที่ทำให้งานนั้นประสบความสำเร็จ เทคนิคหรือกลยุทธ์ที่ใช้ ผู้มีส่วนร่วม
อุปสรรคหรือปัญหาในการทำงาน และแนวทางการแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

7. ผลลัพธ์หรือความสำเร็จที่เกิดขึ้น และสิ่งที่ผู้เล่าเรื่องที่ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ดังกล่าว

.....

.....

.....

.....

.....